Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 18ης Δεκεμβρίου 2025*

Περιεχόμενα

Το νομικό πλαίσιο 4

Το δίκαιο της Ένωσης 4

Η Πράξη Προσχώρησης 4

Η Συνθήκη ΕΕ 5

Η Συνθήκη ΛΕΕ 6

Ο Χάρτης 7

Η δήλωση αριθ. 17 σχετικά με την υπεροχή 8

Το πολωνικό δίκαιο 8

Το πολωνικό Σύνταγμα 8

Οι νομοθετικές διατάξεις σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) 10

Το ιστορικό της διαφοράς 15

Οι διαδικασίες διορισμού τριών δικαστών και της Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) 15

Η διαδικασία διορισμού τριών δικαστών στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) τον Δεκέμβριο του 2015 15

Η διαδικασία διορισμού της Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) 17

Οι αποφάσεις του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) της 14ης Ιουλίου 2021 και της 7ης Οκτωβρίου 2021 18

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

Η απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021 18

Η απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021 19

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία 20

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου 21

Επί της προσφυγής 21

Επί της πρώτης αιτίασης 22

Επιχειρήματα των διαδίκων 22

Εκτίμηση του Δικαστηρίου 25

– Επί του πρώτου σκέλους της πρώτης αιτίασης 25

– Επί του δευτέρου σκέλους της πρώτης αιτίασης 30

Επί της δεύτερης αιτίασης 33

Επιχειρήματα των διαδίκων 33

Εκτίμηση του Δικαστηρίου 37

– Επί της προσαπτόμενης παραβίασης των αρχών της αυτονομίας της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης 37

– Επί της προσαπτόμενης παραβίασης της αρχής της δεσμευτικότητας της νομολογίας του Δικαστηρίου 43

Επί της τρίτης αιτίασης 49

Επιχειρήματα των διαδίκων 49

Εκτίμηση του Δικαστηρίου 53

– Επί του πρώτου σκέλους της τρίτης αιτίασης 53

– Επί του δευτέρου σκέλους της τρίτης αιτίασης 57

Επί των δικαστικών εξόδων 61

«Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρο 2 ΣΕΕ – Άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ – Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ – Κράτος δικαίου – Αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης – Αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης – Αρχή της δεσμευτικότητας της νομολογίας του Δικαστηρίου – Αποφάσεις του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Πολωνία) – Αποφάσεις του Δικαστηρίου και προσωρινά μέτρα δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ που αφορούν το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ – Απόρριψη από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) των εν λόγω αποφάσεων

και προσωρινών μέτρων ως ultra vires – Εθνική συνταγματική ταυτότητα – Απαγόρευση εφαρμογής του άρθρου 2 και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ την οποία απηύθυνε το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) προς όλα τα όργανα των δημόσιων αρχών – Άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Απαίτηση περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως – Μη νόμιμη σύνθεση του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)»

Στην υπόθεση C-448/23,

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε την 17η Ιουλίου 2023,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την K. Herrmann, τον C. Ladenburger και τον P. J. O. Van Nuffel,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από:

το **Βασίλειο του Βελγίου**, εκπροσωπούμενο αρχικώς από τις M. Jacobs, C. Pochet, L. Van den Broeck και M. Van Regemorter, και στη συνέχεια από τις M. Jacobs, C. Pochet και M. Van Regemorter,

το **Βασίλειο των Κάτω Χωρών**, εκπροσωπούμενο από την M. K. Bulterman, τον J. M. Hoogveld και την C. S. Schillemans,

παρεμβαίνοντα,

κατά

της **Δημοκρατίας της Πολωνίας**, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τον B. Majczyna και την S. Żyrek, και στη συνέχεια από τον B. Majczyna,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, T. von Danwitz (εισηγητή), Αντιπρόεδρο, F. Biltgen, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, I. Ziemele, J. Passer, O. Spineanu-Matei, M. Condinanzi και F. Schalin, προέδρους τμήματος, A. Kumin, N. Jääskinen, Δ. Γρατσία, Z. Csehi και B. Smulders, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Spielmann

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Μαρτίου 2025,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

– να διαπιστώσει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας, λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Συντάγματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας, στο εξής: πολωνικό Σύνταγμα) από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο, Πολωνία) με τις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 2021 (υπόθεση P 7/20) και της 7ης Οκτωβρίου 2021 (υπόθεση K 3/21), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ,

– να διαπιστώσει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας, λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) με τις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 2021 (υπόθεση P 7/20) και της 7ης Οκτωβρίου 2021 (υπόθεση K 3/21), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις γενικές αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και από την αρχή της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων του Δικαστηρίου,

– να διαπιστώσει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας, δεδομένου ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), λόγω των πλημμελειών των διαδικασιών διορισμού τριών δικαστών του τον Δεκέμβριο του 2015 και της διαδικασίας διορισμού της Προέδρου του τον Δεκέμβριο του 2016, δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ,

– να καταδικάσει τη Δημοκρατία της Πολωνίας στα δικαστικά έξοδα.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η Πράξη Προσχώρησης

2 Το άρθρο 2 της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2003, L 236, σ. 33, στο εξής: Πράξη Προσχώρησης) ορίζει τα εξής:

«Από την ημερομηνία προσχώρησης, οι διατάξεις των αρχικών Συνθηκών και οι πριν από την προσχώρηση θεσπισθείσες πράξεις των οργάνων και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας δεσμεύουν

τα νέα κράτη μέλη και εφαρμόζονται σε αυτά, υπό τους όρους που προβλέπονται στις Συνθήκες αυτές και στην παρούσα Πράξη.»

3 Το άρθρο 10 της Πράξης Προσχώρησης έχει ως εξής:

«Η εφαρμογή των αρχικών Συνθηκών και των πράξεων που εξεδόθησαν από τα όργανα υπόκειται, μεταβατικώς, στις διατάξεις περί παρεκκλίσεων που προβλέπονται στην παρούσα Πράξη.»

Η Συνθήκη ΕΕ

4 Το άρθρο 1, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ έχει ως εξής:

«Με την παρούσα Συνθήκη, τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη ιδρύουν μεταξύ τους μία Ευρωπαϊκή Ένωση, εφεξής καλούμενη "Ένωση", στην οποία τα κράτη μέλη απονέμουν αρμοδιότητες για την επίτευξη των κοινών τους στόχων.

Η παρούσα Συνθήκη διανοίγει νέα φάση στη διαδικασία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης, στην οποία οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοικτά και όσο το δυνατόν εγγύτερα στους πολίτες.»

5 Το άρθρο 2 ΣΕΕ έχει ως εξής:

«Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.»

6 Το άρθρο 4 ΣΕΕ ορίζει τα εξής:

«1. Σύμφωνα με το άρθρο 5, κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη.

2. Η Ένωση σέβεται την ισότητα των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών καθώς και την εθνική τους ταυτότητα που είναι συμφυής με τη θεμελιώδη πολιτική και συνταγματική τους δομή, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση. Σέβεται τις ουσιώδεις λειτουργίες του κράτους, ιδίως δε τις λειτουργίες που αποβλέπουν στη διασφάλιση της εδαφικής ακεραιότητας, τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και την προστασία της εθνικής ασφάλειας. Ειδικότερα, η εθνική ασφάλεια παραμένει στην ευθύνη κάθε κράτους μέλους.

3. Σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η Ένωση και τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τα εκ των Συνθηκών καθήκοντα βάσει αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο ικανό να διασφαλίσει την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες ή προκύπτουν από πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την Ένωση στην εκπλήρωση της αποστολής της και απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου ικανού να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των στόχων της Ένωσης.»

7 Το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2, ΣΕΕ προβλέπει τα εξής:

«1. Η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από την αρχή της δοτής αρμοδιότητας. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

2. Σύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας, η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που οι Συνθήκες αυτές ορίζουν. Κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη.»

8 Το άρθρο 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ έχει ως εξής:

«Κάθε θεσμικό όργανο δρα εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται από τις Συνθήκες, σύμφωνα με τις διαδικασίες, τους όρους και τους σκοπούς τους οποίους προβλέπουν. Τα θεσμικά όργανα συνεργάζονται μεταξύ τους καλή τη πίστει.»

9 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ ορίζει τα εξής:

«Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο και ειδικευμένα δικαστήρια. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών.

Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.»

10 Το άρθρο 49 ΣΕΕ προβλέπει τα εξής:

«Κάθε ευρωπαϊκό κράτος το οποίο σέβεται τις αξίες που αναφέρονται στο άρθρο 2 και δεσμεύεται να τις προάγει, μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια ενημερώνονται για την αίτηση αυτή. Το αιτούν κράτος απευθύνει την αίτησή του στο Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα, αφού ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής και μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών από τα οποία απαρτίζεται. Λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια επιλεξιμότητας που συμφωνεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Οι όροι της προσχωρήσεως και οι λόγω αυτής αναγκαίες προσαρμογές των Συνθηκών που θεμελιώνουν την Ένωση, αποτελούν αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών και του αιτούντος κράτους. Η συμφωνία αυτή υπόκειται σε επικύρωση εκ μέρους όλων των συμβαλλομένων κρατών, κατά τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.»

Η Συνθήκη ΛΕΕ

11 Το άρθρο 267 ΣΛΕΕ προβλέπει τα εξής:

«Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαίνεται με προδικαστικές αποφάσεις:

α) επί της ερμηνείας των Συνθηκών,

β) επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, δύναται, αν κρίνει ότι απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.

[…]»

12 Το άρθρο 279 ΣΛΕΕ προβλέπει τα εξής:

«Στις υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιόν του, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύναται να διατάσσει τα αναγκαία προσωρινά μέτρα.»

Ο Χάρτης

13 Ο τίτλος VI του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), που επιγράφεται «Δικαιοσύνη», περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το άρθρο 47, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου» και ορίζει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. […]

[…]»

14 Το άρθρο 52, παράγραφοι 1 και 3, του Χάρτη προβλέπει τα εξής:

«1. Κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη πρέπει να προβλέπεται από το νόμο και να σέβεται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών. Τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.

[…]

3. Στο βαθμό που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.»

Η δήλωση αριθ. 17 σχετικά με την υπεροχή

15 Η δήλωση αριθ. 17 σχετικά με την υπεροχή, η οποία προσαρτάται στην τελική πράξη της διακυβερνητικής διάσκεψης που υιοθέτησε τη Συνθήκη της Λισσαβώνας (ΕΕ 2012, C 326, σ. 346), έχει ως εξής:

«Η Διάσκεψη υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι Συνθήκες και το δίκαιο που θεσπίζεται από την Ένωση βάσει των Συνθηκών υπερισχύουν του δικαίου των κρατών μελών, υπό τους όρους που ορίζονται στην εν λόγω νομολογία.

Επίσης, η Διάσκεψη αποφάσισε να προσαρτηθεί στην παρούσα τελική πράξη η γνωμοδότηση της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου σχετικά με την υπεροχή, η οποία περιλαμβάνεται στο έγγραφο 11197/07 (JUR 260):

“Γνωμοδότηση της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2007

Από τη νομολογία του Δικαστηρίου απορρέει ότι η υπεροχή του κοινοτικού δικαίου αποτελεί θεμελιώδη αρχή του εν λόγω δικαίου. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, η αρχή αυτή είναι συνυφασμένη με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Κατά την πρώτη απόφαση στο πλαίσιο αυτής της πάγιας νομολογίας ([απόφαση της 15ης Ιουλίου 1964, Costa (6/64, EU:C:1964:66)]) δεν υπήρχε μνεία της υπεροχής στη Συνθήκη, πράγμα που εξακολουθεί να συμβαίνει και σήμερα. Το γεγονός ότι η αρχή της υπεροχής δεν θα περιληφθεί στη μελλοντική Συνθήκη ουδόλως μεταβάλλει την ύπαρξη της αρχής και την υφιστάμενη νομολογία του Δικαστηρίου.”»

Το πολωνικό δίκαιο

Το πολωνικό Σύνταγμα

16 Το άρθρο 2 του πολωνικού Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«Η Δημοκρατία της Πολωνίας είναι δημοκρατικό κράτος δικαίου που εφαρμόζει τις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης.»

17 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος προβλέπει τα εξής:

«Στη Δημοκρατία της Πολωνίας η ανώτατη εξουσία ανήκει στο Έθνος.»

18 Το άρθρο 7 του πολωνικού Συντάγματος ορίζει ότι «[ο]ι δημόσιες αρχές ενεργούν δυνάμει και εντός των ορίων του νόμου».

19 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος, «[τ]ο Σύνταγμα είναι ο υπέρτατος νόμος της Δημοκρατίας της Πολωνίας».

20 Το άρθρο 90, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος ορίζει ότι «[η] Δημοκρατία της Πολωνίας δύναται να παραχωρήσει, δυνάμει διεθνούς συνθήκης, σε διεθνή οργανισμό ή σε διεθνές όργανο αρμοδιότητες κρατικών αρχών για ορισμένα θέματα».

21 Το άρθρο 91, παράγραφοι 1 έως 2, του πολωνικού Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«1. Οι επικυρωμένες διεθνείς συνθήκες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννομης τάξης από τη δημοσίευσή τους στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Έχουν άμεση εφαρμογή, εκτός εάν η εφαρμογή τους εξαρτάται από τη δημοσίευση νόμου.

2. Οι κυρωμένες με νόμο διεθνείς συνθήκες υπερισχύουν κάθε άλλης αντίθετης διάταξης νόμου.»

22 Το άρθρο 144 του πολωνικού Συντάγματος προβλέπει τα εξής:

«1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας [της Πολωνίας] εκδίδει επίσημες πράξεις ασκώντας τις αρμοδιότητες που του απονέμει το Σύνταγμα και ο νόμος.

2. Για να είναι έγκυρες, οι επίσημες πράξεις του Προέδρου της Δημοκρατίας [της Πολωνίας] πρέπει να προσυπογράφονται από τον Πρόεδρο του Υπουργικού Συμβουλίου, ο οποίος αναλαμβάνει κατ' αυτόν τον τρόπο την ευθύνη του ενώπιον της Sejm [(Δίαιτας, Πολωνία)].

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 δεν εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[…]

17. τον διορισμό των δικαστών·

[…]».

23 Το άρθρο 178, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος προβλέπει τα εξής:

«Οι δικαστές είναι ανεξάρτητοι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και υπόκεινται μόνο στο [πολωνικό] Σύνταγμα και στους νόμους.»

24 Το άρθρο 179 του πολωνικού Συντάγματος έχει ως εξής:

«Οι δικαστές διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας [της Πολωνίας], κατόπιν προτάσεως του Krajowa Rada Sądownictwa [(Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, Πολωνία, στο εξής: KRS)], για θητεία αορίστου χρόνου.»

25 Το άρθρο 188 του πολωνικού Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«Στο Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικό Δικαστήριο)] υπάγονται:

1. ο έλεγχος της συμφωνίας των νόμων και των διεθνών συνθηκών με το [πολωνικό] Σύνταγμα,

2. ο έλεγχος της συμφωνίας των νόμων με τις διεθνείς συνθήκες που κυρώνονται με νόμο,

3. ο έλεγχος της συμφωνίας των κανονιστικών πράξεων των κεντρικών αρχών του Κράτους με το [πολωνικό] Σύνταγμα, τις κυρωμένες διεθνείς συνθήκες και τους νόμους,

4. ο έλεγχος της συμφωνίας των σκοπών και της δραστηριότητας των πολιτικών κομμάτων με το [πολωνικό] Σύνταγμα,

5. η εκδίκαση της συνταγματικής προσφυγής που προβλέπει το άρθρο 79, παράγραφος 1.»

26 Το άρθρο 190 του πολωνικού Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«1. Οι αποφάσεις του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)] είναι δεσμευτικές erga omnes και αμετάκλητες.

2. Οι αποφάσεις του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)] για τα θέματα που απαριθμούνται στο άρθρο 188 δημοσιεύονται αμελλητί στο επίσημο έντυπο στο οποίο δημοσιεύθηκε η κανονιστική πράξη. Εάν η πράξη δεν έχει δημοσιευθεί, η απόφαση δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Πολωνίας "*Monitor Polski*".

3. Η απόφαση του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)] παράγει αποτελέσματα από την ημερομηνία της δημοσιεύσεώς της.

[…]

5. Το Trybunał Konstytucyjny [Συνταγματικό Δικαστήριο] αποφασίζει με πλειοψηφία.»

27 Το άρθρο 193 του πολωνικού Συντάγματος έχει ως εξής:

«Κάθε δικαστήριο μπορεί να υποβάλει στο Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικό Δικαστήριο)] νομικό ζήτημα σχετικά με τη συμφωνία κανονιστικής πράξης με το [πολωνικό] Σύνταγμα, τις κυρωμένες διεθνείς συνθήκες ή τον νόμο, όταν η επίλυση της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί εξαρτάται από την απάντηση στο ζήτημα αυτό.»

28 Το άρθρο 194 του πολωνικού Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«1. Το Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικό Δικαστήριο)] συγκροτείται από δεκαπέντε δικαστές που επιλέγονται ατομικά από τη Sejm [(Δίαιτα, Πολωνία)] για περίοδο εννέα ετών μεταξύ προσώπων που διακρίνονται για τις νομικές τους γνώσεις. Η επανεκλογή τους στο Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικό Δικαστήριο)] δεν επιτρέπεται.

2. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)] διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας [της Πολωνίας] μεταξύ των υποψηφίων που προτείνονται από τη γενική συνέλευση των δικαστών του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)] [(στο εξής: γενική συνέλευση)].»

29 Κατά το άρθρο 197 του πολωνικού Συντάγματος, «[ν]όμος ορίζει την οργάνωση του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)] καθώς και τη διαδικασία ενώπιόν του».

Οι νομοθετικές διατάξεις σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)

30 Το 2015 και το 2016 η Sejm (Δίαιτα) ψήφισε διάφορους νόμους σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου).

31 Στις 25 Ιουνίου 2015 η Sejm (Δίαιτα) ψήφισε τον ustawa o Trybunale Konstytucyjnym (νόμο για το Συνταγματικό Δικαστήριο) (Dz. U. θέση 1064, στο εξής: νόμος της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο), ο οποίος άρχισε να ισχύει στις 30 Αυγούστου 2015.

32 Το άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του νόμου αυτού όριζε τα εξής:

«1. Δικαίωμα πρότασης υποψηφίου για θέση δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] έχουν το Προεδρείο της Sejm [(Δίαιτας)] και ομάδα τουλάχιστον 50 βουλευτών.

2. Η πρόταση υποψηφίου για θέση δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] κατατίθεται στον Πρόεδρο της Sejm [(Δίαιτας)] το αργότερο τρεις μήνες πριν λήξει η θητεία δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)].»

33 Κατά το άρθρο 21, παράγραφος 1, του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο, το πρόσωπο που εκλέγεται σε θέση δικαστή του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) έπρεπε να δώσει ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας όρκο σύμφωνα με τον τύπο που όριζε η διάταξη αυτή.

34 Το άρθρο 137 του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο προέβλεπε, ως μεταβατικό μέτρο, ότι, όσον αφορά τους δικαστές του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) των οποίων η θητεία έληγε το 2015, η πρόταση του άρθρου 19, παράγραφος 2, έπρεπε να κατατεθεί εντός 30 ημερών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού.

35 Στις 19 Νοεμβρίου 2015 η Sejm (Δίαιτα) ψήφισε, με διαδικασία επείγοντος, τον ustawa o zmianie ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym [νόμο για την τροποποίηση του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο)] (Dz. U. θέση 1928, στο εξής: τροποποιητικός νόμος της 19ης Νοεμβρίου 2015), ο οποίος άρχισε να ισχύει στις 5 Δεκεμβρίου 2015.

36 Το άρθρο 1, σημείο 3, του νόμου αυτού τροποποίησε το άρθρο 19, παράγραφος 2, του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο ως εξής:

«Η πρόταση υποψηφίου για θέση δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] κατατίθεται στον Πρόεδρο της Sejm [(Δίαιτας)] 30 ημέρες πριν λήξει η θητεία δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)].»

37 Το άρθρο 1, σημείο 4, στοιχείο a, του τροποποιητικού νόμου της 19ης Νοεμβρίου 2015 τροποποίησε το άρθρο 21, παράγραφος 1, του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο, ως εξής:

«Το πρόσωπο που εκλέγεται σε θέση δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] δίνει ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας [της Πολωνίας] όρκο εντός 30 ημερών από την ημερομηνία της εκλογής του […]».

38 Το άρθρο 1, σημείο 4, στοιχείο b, του τροποποιητικού νόμου της 19ης Νοεμβρίου 2015 προσέθεσε στον νόμο της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο άρθρο 21, παράγραφος 1a, το οποίο έχει ως εξής:

«Η θητεία του δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] αρχίζει από την ορκωμοσία.»

39 Με το σημείο 5 του άρθρου 1 του τροποποιητικού νόμου της 19ης Νοεμβρίου 2015 καταργήθηκε το άρθρο 137 του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο και με το σημείο 6 του ίδιου άρθρου προστέθηκε στον τελευταίο αυτόν νόμο άρθρο 137a το οποίο

προέβλεπε, όσον αφορά τους δικαστές του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) των οποίων η θητεία έληγε το 2015, ότι η πρόταση του άρθρου 19, παράγραφος 2, έπρεπε να κατατεθεί εντός επτά ημερών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 137a.

40 Το άρθρο 2 του τροποποιητικού νόμου της 19ης Νοεμβρίου 2015 προέβλεψε τα εξής:

«Η θητεία του νυν Προέδρου και του νυν Αντιπροέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] λήγει τρεις μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου.»

41 Στις 22 Ιουλίου 2016 η Sejm (Δίαιτα) ψήφισε τον ustawa o Trybunale Konstytucyjnym (νόμο για το Συνταγματικό Δικαστήριο) (Dz. U. θέση 1157, στο εξής: νόμος της 22ας Ιουλίου 2016 για το Συνταγματικό Δικαστήριο), ο οποίος επρόκειτο να αντικαταστήσει τον νόμο της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο και να αρχίσει να ισχύει στις 16 Αυγούστου 2016.

42 Το άρθρο 16, παράγραφοι 4 και 7, του νόμου της 22ας Ιουλίου 2016 για το Συνταγματικό Δικαστήριο όριζε τα εξής:

«4. Στο μέρος της συνεδρίασης της γενικής συνέλευσης το οποίο αφορά την ανάδειξη υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] προεδρεύει ο πρεσβύτερος στην ηλικία από τους δικαστές του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] που είναι παρόντες στη γενική συνέλευση.

[…]

7. Ψηφοφορία για την ανάδειξη των υποψηφίων διεξάγεται εφόσον στη γενική συνέλευση μετέχουν τουλάχιστον δέκα δικαστές επί του συνολικού αριθμού των δικαστών του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)], όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 194, παράγραφος 1, του [πολωνικού Συντάγματος]. Κάθε δικαστής του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] που μετέχει στη διαδικασία εκλογής έχει μία μόνο ψήφο και μπορεί να ψηφίσει μόνο έναν υποψήφιο.»

43 Κατά το άρθρο 90 του νόμου της 22ας Ιουλίου 2016 για το Συνταγματικό Δικαστήριο:

«Ο Πρόεδρος του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] τοποθετεί στους δικαστικούς σχηματισμούς τους δικαστές του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] που έχουν ορκιστεί ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας [της Πολωνίας] αλλά δεν έχουν ακόμη αναλάβει τα καθήκοντά τους κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου και τους αναθέτει υποθέσεις.»

44 Με απόφαση της 11ης Αυγούστου 2016 (υπόθεση K 39/16), το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι το άρθρο 90 του νόμου της 22ας Ιουλίου 2016 για το Συνταγματικό Δικαστήριο αντέβαινε στο άρθρο 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος.

45 Στις 13 Δεκεμβρίου 2016 η Sejm (Δίαιτα) ψήφισε τον ustawa przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (νόμο περί διατάξεων εφαρμογής του νόμου για την οργάνωση του Συνταγματικού Δικαστηρίου και τη διαδικασία ενώπιόν του και του νόμου για το καθεστώς των δικαστών του Συνταγματικού Δικαστηρίου) (Dz. U. θέση 2074, στο εξής: νόμος περί διατάξεων εφαρμογής), του οποίου ορισμένες διατάξεις άρχισαν να ισχύουν στις 20 Δεκεμβρίου 2016.

46 Με το άρθρο 3 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής καταργήθηκε ο νόμος της 22ας Ιουλίου 2016 για το Συνταγματικό Δικαστήριο.

47 Το άρθρο 18 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής προβλέπει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να αναθέσει την άσκηση καθηκόντων Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) σε δικαστή του δικαστηρίου αυτού.

48 Το άρθρο 20 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής ορίζει τα εξής:

«Ο δικαστής που ασκεί καθήκοντα Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] διεξάγει, εντός ενός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, τη διαδικασία ανάδειξης των υποψηφίων που προτείνονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας για τη θέση του Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 21.»

49 Το άρθρο 21 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής ορίζει τη διαδικασία για την ανάδειξη των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) οι οποίοι προτείνονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας και προβλέπει τα εξής:

«1. Ο δικαστής που ασκεί καθήκοντα Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] συγκαλεί αμελλητί τη γενική συνέλευση για να συνεδριάσει προκειμένου να προτείνει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας υποψηφίους για τη θέση του Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] και γνωστοποιεί στους δικαστές του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] την ημερομηνία διεξαγωγής της συνεδρίασης αυτής.

2. Οι δικαστές του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] που έχουν ορκιστεί ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας συμμετέχουν στη συνεδρίαση της παραγράφου 1. Ο δικαστής που ασκεί καθήκοντα Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] καταρτίζει την ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης και προεδρεύει σε αυτή.

3. Η γενική συνέλευση επιλέγει τους υποψηφίους για τη θέση του Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] με ψηφοφορία, η οποία διεξάγεται σύμφωνα με τις αρχές που προβλέπουν οι παράγραφοι 4 έως 9.

4. Οι κατά την παράγραφο 2 δικαστές του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] είναι εκλόγιμοι στη διαδικασία για την ανάδειξη των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)]. Ο δικαστής που ασκεί καθήκοντα Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] δέχεται τις υποψηφιότητες από την κατά την παράγραφο 1 γνωστοποίηση της ημερομηνίας της συνεδρίασης της γενικής συνέλευσης και έως την έναρξη της συνεδρίασης αυτής.

5. Τα ονοματεπώνυμα των δικαστών του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] οι οποίοι υπέβαλαν υποψηφιότητα σύμφωνα με την παράγραφο 4 αναγράφονται στο ψηφοδέλτιο με αλφαβητική σειρά. Η ψηφοφορία επί των υποψηφιοτήτων που υποβλήθηκαν είναι ενιαία. Η ψήφος είναι έγκυρη αν το σημείο “x” ή “+” (δύο σταυρωτές γραμμές) έχει σημειωθεί στο αντίστοιχο τετραγωνίδιο του ψηφοδελτίου δίπλα στο όνομα δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)]. Η ψηφοφορία είναι μυστική.

[…]

7. Η γενική συνέλευση προτείνει ως υποψηφίους για τη θέση του Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)], με τη μορφή απόφασης, όλους τους δικαστές του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] οι οποίοι έλαβαν τουλάχιστον πέντε ψήφους κατά την ψηφοφορία της παραγράφου 5.

8. Αν μόνον ένας δικαστής του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] λάβει τον απαιτούμενο κατά την παράγραφο 7 αριθμό ψήφων, η γενική συνέλευση προτείνει ως υποψηφίους για τη θέση του Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)], με τη μορφή απόφασης, τον δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] που έλαβε τον απαιτούμενο αριθμό των πέντε τουλάχιστον ψήφων και τον δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] που έλαβε τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων μεταξύ των δικαστών του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] οι οποίοι δεν συγκέντρωσαν τις απαιτούμενες πέντε ψήφους.

9. Αν, στην περίπτωση της παραγράφου 8, μεταξύ των δικαστών του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] που δεν έλαβαν τον απαιτούμενο κατά την παράγραφο 7 αριθμό ψήφων περισσότεροι από ένας δικαστές του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] ισοψήφισαν με τον ίδιο μεγαλύτερο αριθμό ψήφων, η γενική συνέλευση, εκτός από τον δικαστή του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] που έλαβε τουλάχιστον πέντε ψήφους, προτείνει ως υποψηφίους για τη θέση του Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)], με τη μορφή απόφασης, και όλους τους ισοψηφίσαντες με τον ίδιο μεγαλύτερο αριθμό ψήφων δικαστές του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)].

[…]

11. Αν, κατόπιν της διαδικασίας των παραγράφων 4 έως 9 δεν αναδειχθούν από τη γενική συνέλευση τουλάχιστον δύο δικαστές του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] ως υποψήφιοι για τη θέση του Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)], ο δικαστής που ασκεί καθήκοντα Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)] κηρύσσει τη λήξη της συνεδρίασης και συγκαλεί εκ νέου τη γενική συνέλευση προκειμένου να προταθούν υποψήφιοι για τη θέση του Προέδρου του [Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)].

[…]»

Το ιστορικό της διαφοράς

Οι διαδικασίες διορισμού τριών δικαστών και της Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)

Η διαδικασία διορισμού τριών δικαστών στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) τον Δεκέμβριο του 2015

50 Με ψηφίσματα της 8ης Οκτωβρίου 2015 η Sejm (Δίαιτα) της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου εξέλεξε πέντε πρόσωπα σε θέσεις δικαστή του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Τρία από τα πρόσωπα αυτά, ήτοι οι R.H., A.J. και K.Ś., επρόκειτο να αντικαταστήσουν δικαστές των οποίων η θητεία έληγε στις 6 Νοεμβρίου 2015 και δύο από αυτά δικαστές των οποίων η θητεία έληγε τον Δεκέμβριο του 2015.

51 Κατόπιν των βουλευτικών εκλογών της 25ης Οκτωβρίου 2015, η Sejm (Δίαιτα) της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 12 Νοεμβρίου 2015. Στις 25 Νοεμβρίου 2015 η Sejm (Δίαιτα) ενέκρινε πέντε ψηφίσματα με τα οποία διαπιστώθηκε η «έλλειψη νομικής ισχύος» των ψηφισμάτων της 8ης Οκτωβρίου 2015 και κλήθηκε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας να μην ορκίσει όσους είχαν εκλεγεί με τα ψηφίσματα αυτά.

52 Με ψηφίσματα της 2ας Δεκεμβρίου 2015, η Sejm (Δίαιτα) εξέλεξε πέντε πρόσωπα σε θέσεις δικαστή του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Τρία από τα πρόσωπα αυτά, ήτοι οι H.C., L.M. και M.M., επρόκειτο να αντικαταστήσουν τους δικαστές των οποίων η θητεία είχε λήξει στις 6 Νοεμβρίου 2015 και δύο από αυτά τους δικαστές των οποίων η θητεία έληγε τον Δεκέμβριο του 2015. Στις 3 και 9 Δεκεμβρίου 2015 τα πέντε αυτά πρόσωπα ορκίστηκαν ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Εντούτοις, στις 3 Δεκεμβρίου 2015 ο Πρόεδρος του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) αρνήθηκε να επιτρέψει σε τέσσερις από τους δικαστές που ορκίστηκαν να αναλάβουν καθήκοντα, τούτο δε έως ότου αποσαφηνιζόταν το ζήτημα αν η εκλογή τους από τη Sejm (Δίαιτα) ήταν έγκυρη.

53 Με απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015 (υπόθεση K 34/15), το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) αποφάνθηκε επί αιτήσεως με την οποία αμφισβητήθηκε η συνταγματικότητα διαφόρων διατάξεων του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο. Εν συνόψει, έκρινε ότι η εκλογή νέου δικαστή του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) εναπόκειται, σύμφωνα με το άρθρο 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος, στη Sejm (Δίαιτα) της κοινοβουλευτικής περιόδου κατά τη διάρκεια της οποίας λήγει η εννεαετής θητεία δικαστή του δικαστηρίου αυτού. Υπό τις συνθήκες αυτές, αποφάνθηκε, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 137 του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο ήταν συνταγματικό κατά το μέρος που αφορούσε τους δικαστές του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) των οποίων η θητεία είχε λήξει στις 6 Νοεμβρίου 2015, αλλά αντισυνταγματικό κατά το μέρος που αφορούσε τους δικαστές του δικαστηρίου αυτού των οποίων η θητεία έληγε τον Δεκέμβριο του 2015.

54 Κατά συνέπεια, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε έγκυρη την εκλογή, στις 8 Οκτωβρίου 2015, από τη Sejm (Δίαιτα) της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου τριών δικαστών που επρόκειτο να αντικαταστήσουν τους δικαστές των οποίων η θητεία έληγε στις 6 Νοεμβρίου 2015. Επιπλέον, τόνισε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας όφειλε να ορκίσει τους τρεις αυτούς δικαστές, δεδομένου ότι δεν διέθετε καμία διακριτική ευχέρεια ως

προς το ζήτημα αυτό. Αντιθέτως, υπογράμμισε ότι η Sejm (Δίαιτα) της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου δεν είχε εξουσία να εκλέξει τους δύο δικαστές προς αντικατάσταση των δικαστών των οποίων η θητεία έληγε τον Δεκέμβριο του 2015.

55 Με απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2015 (υπόθεση K 35/15), το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ασύμβατο προς το άρθρο 194, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 7 του πολωνικού Συντάγματος, το άρθρο 1, σημείο 6, του τροποποιητικού νόμου της 19ης Νοεμβρίου 2015 κατά το μέτρο που, κατ' ουσίαν, το άρθρο 137a που προστέθηκε με τον νόμο αυτόν στον νόμο της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο προέβλεπε την εκλογή από τη Sejm (Δίαιτα) της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου δικαστών προς αντικατάσταση εκείνων των οποίων η θητεία είχε λήξει κατά τη διάρκεια της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου. Αντιθέτως, επιβεβαίωσε, όπως είχε ήδη πράξει και με την απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015, ότι ήταν σύμφωνο προς το πολωνικό Σύνταγμα το άρθρο 137 του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο ως νομική βάση για την εκλογή από τη Sejm (Δίαιτα) της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου τριών δικαστών προς αντικατάσταση των δικαστών των οποίων η θητεία είχε λήξει στις 6 Νοεμβρίου 2015. Επιπλέον, έκρινε ότι η εκλογή, κατά την όγδοη κοινοβουλευτική περίοδο και βάσει του άρθρου 137a του νόμου της 25ης Ιουνίου 2015 για το Συνταγματικό Δικαστήριο, το οποίο προστέθηκε με τον τροποποιητικό νόμο της 19ης Νοεμβρίου 2015, τριών δικαστών προς αντικατάσταση των δικαστών των οποίων η θητεία είχε λήξει στις 6 Νοεμβρίου 2015 συνεπαγόταν την αύξηση του αριθμού των δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) σε δεκαοκτώ.

56 Παρά τις δύο αυτές αποφάσεις του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), κανένα από τα τρία πρόσωπα που εκλέχθηκαν στις 8 Οκτωβρίου 2015 από τη Sejm (Δίαιτα) προς αντικατάσταση των δικαστών των οποίων η θητεία είχε λήξει στις 6 Νοεμβρίου 2015 δεν ορκίστηκε ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας ούτε ανέλαβε καθήκοντα δικαστή στο δικαστήριο αυτό.

57 Στις 12 Ιανουαρίου 2016 ο τότε Πρόεδρος του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) A.R. επέτρεψε στα δύο πρόσωπα που είχε εκλέξει η Sejm (Δίαιτα) στις 2 Δεκεμβρίου 2015 προς αντικατάσταση των δικαστών των οποίων η θητεία είχε λήξει τον Δεκέμβριο του 2015 να αναλάβουν τα καθήκοντά τους ως δικαστές στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο).

58 Στις 19 Δεκεμβρίου 2016 έληξε η θητεία του A.R. ως Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου).

59 Στις 20 Δεκεμβρίου 2016 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας ανέθεσε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής, την άσκηση καθηκόντων Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) στη δικαστή J.P. Την ίδια ημερομηνία η J.P. επέτρεψε στους H.C., L.M. και M.M., που είχαν εκλεγεί από τη Sejm (Δίαιτα) στις 2 Δεκεμβρίου 2015 προς αντικατάσταση των τριών δικαστών των οποίων η θητεία είχε λήξει στις 6 Νοεμβρίου 2015, να αναλάβουν τα καθήκοντά τους ως δικαστές στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο).

60 Κατόπιν της αποβίωσης δύο δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) τον Ιούλιο και τον Δεκέμβριο του 2017, η Sejm (Δίαιτα) εξέλεξε, προς αντικατάστασή τους, στις 19 Σεπτεμβρίου 2017 και στις 30 Ιανουαρίου 2018, δύο νέους δικαστές.

Κανένας από αυτούς τους δύο δικαστές δεν ήταν ένας από τους δικαστές που είχαν εκλεγεί στις 8 Οκτωβρίου 2015 προς αντικατάσταση των δικαστών των οποίων η θητεία έληγε στις 6 Νοεμβρίου 2015.

61 Με την απόφαση της 7ης Μαΐου 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. κατά Πολωνίας (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 290 και 291), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, επιληφθέν προσφυγής εταιρίας της οποίας η συνταγματική προσφυγή είχε απορριφθεί από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), έκρινε ότι ο διορισμός στο δικαστήριο αυτό του M.M., ενός από τους δικαστές που μετείχαν στη σύνθεση που εξέτασε τη συνταγματική προσφυγή της προσφεύγουσας εταιρίας, έπασχε από σοβαρές πλημμέλειες που έθιγαν την ίδια την ουσία του δικαιώματος σε «δικαστήριο που λειτουργεί νόμιμα» το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ). Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι η προσφεύγουσα στερήθηκε του δικαιώματος αυτού λόγω της συμμετοχής του M.M. στη διαδικασία ενώπιον του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου).

62 Προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι υπήρξε πρόδηλη παράβαση του πολωνικού δικαίου όσον αφορά τον διορισμό των δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) τόσο από τη Sejm (Δίαιτα) όσο και από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υπογράμμισε ότι στις 2 Δεκεμβρίου 2015 η Sejm (Δίαιτα) της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου εξέλεξε τρία πρόσωπα σε θέσεις δικαστών στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), μεταξύ των οποίων και ο M.M., προς αντικατάσταση τριών δικαστών των οποίων η θητεία είχε λήξει στις 6 Νοεμβρίου 2015, ενώ οι θέσεις αυτές καλύπτονταν ήδη από τρία πρόσωπα που είχε εκλέξει στις 8 Οκτωβρίου 2015 η Sejm (Δίαιτα) της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου. Εξάλλου, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επισήμανε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας αρνήθηκε να ορκίσει τα τρία πρόσωπα που είχαν εκλεγεί στις 8 Οκτωβρίου 2015, ενώ όρκισε εκείνους που είχαν εκλεγεί στις 2 Δεκεμβρίου 2015 (§ 261 έως 270 και 275).

63 Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι η ως άνω παράβαση αφορούσε θεμελιώδη κανόνα του πολωνικού δικαίου που είχε εφαρμογή στην εκλογή των δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ήτοι το άρθρο 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος, και ότι η παράβαση αυτή ήταν τόσο σοβαρή ώστε να τίθεται εν αμφιβόλω η νομιμοποίηση της διαδικασίας εκλογής και να θίγεται η ίδια η ουσία του δικαιώματος σε «δικαστήριο που λειτουργεί νόμιμα», καθώς και η αρχή του κράτους δικαίου (§§ 276 έως 287).

Η διαδικασία διορισμού της Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου)

64 Στις 20 Δεκεμβρίου 2016 και ώρα 9.30 η J.P., η οποία είχε μόλις αναλάβει την άσκηση καθηκόντων Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), συγκάλεσε τη γενική συνέλευση προκειμένου να συνέλθει αυθημερόν στις 13.30 με σκοπό την ανάδειξη των υποψηφίων για τη θέση του προέδρου του δικαστηρίου αυτού που επρόκειτο να προταθούν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Ένας δικαστής ζήτησε αναβολή της γενικής συνέλευσης επικαλούμενος το γεγονός ότι, λόγω του σύντομου χρονικού διαστήματος μεταξύ της ώρας σύγκλησής της και της ώρας διεξαγωγής της, δεν ήταν σε θέση να συμμετάσχουν σε αυτή όλοι οι δικαστές. Η J.P. δεν δέχθηκε το αίτημα αυτό.

65 Εκ των δεκατεσσάρων δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) που ήταν παρόντες στη γενική συνέλευση, μόνον έξι, μεταξύ των οποίων οι H.C., L.M. και M.M., δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία για την ανάδειξη των υποψηφίων για τη θέση του προέδρου του δικαστηρίου αυτού. Η J.P. έλαβε πέντε ψήφους και ο M.M. μία και, ως εκ τούτου, προτάθηκαν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας ως υποψήφιοι για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου).

66 Στις 21 Δεκεμβρίου 2016 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας διόρισε την J.P. ως Πρόεδρο του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου).

Οι αποφάσεις του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) της 14ης Ιουλίου 2021 και της 7ης Οκτωβρίου 2021

67 Στις 14 Ιουλίου 2021 και στις 7 Οκτωβρίου 2021 το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) εξέδωσε δύο αποφάσεις επί της συμβατότητας προς το πολωνικό Σύνταγμα της νομολογίας του Δικαστηρίου που αφορά ιδίως την απορρέουσα από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ υποχρέωση της Δημοκρατίας της Πολωνίας να εξασφαλίζει αποτελεσματική δικαστική προστασία (στο εξής: επίμαχες αποφάσεις).

Η απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021

68 Στις 14 Ιουλίου 2021 το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) εξέδωσε απόφαση στην υπόθεση P 7/20, της οποίας το σκεπτικό δημοσιεύθηκε στις 7 Οκτωβρίου 2021 (στο εξής: απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021).

69 Με την απόφαση αυτή, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) εξέτασε ερώτημα που του υπέβαλε το Izba Dyscyplinarna (πειθαρχικό τμήμα) του Sąd Najwyższy (Ανώτατου Δικαστηρίου, Πολωνία) (στο εξής: πειθαρχικό τμήμα) σχετικά με τη συμβατότητα προς το πολωνικό Σύνταγμα των προσωρινών μέτρων που επιβλήθηκαν στη Δημοκρατία της Πολωνίας με τη διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R, EU:C:2020:277), και ιδίως του μέτρου της αναστολής της εφαρμογής των νομοθετικών διατάξεων με τις οποίες ανατέθηκε στο τμήμα αυτό η αρμοδιότητα επί των πειθαρχικών υποθέσεων που αφορούν δικαστές.

70 Το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι «το άρθρο 4, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, [ΣΕΕ], σε συνδυασμό με το άρθρο 279 [ΣΛΕΕ], στο μέτρο που το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επέβαλε ultra vires υποχρεώσεις στη Δημοκρατία της Πολωνίας ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διατάσσοντας προσωρινά μέτρα σχετικά με την οργάνωση και την αρμοδιότητα των πολωνικών δικαστηρίων και τη διαδικασία ενώπιόν τους, δεν συνάδει προς το άρθρο 2, το άρθρο 7, το άρθρο 8, παράγραφος 1, και το άρθρο 90, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του [πολωνικού] Συντάγματος και, ως εκ τούτου, δεν καλύπτεται από τις αρχές της υπεροχής και της άμεσης εφαρμογής κατά το άρθρο 91, παράγραφοι 1 έως 3 του [πολωνικού] Συντάγματος».

71 Όσον αφορά τα αποτελέσματα της απόφασης της 14ης Ιουλίου 2021, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι οι «κανόνες που δημιούργησε […] το Δικαστήριο», οι οποίοι θεσπίστηκαν ultra vires, ήταν αντίθετοι προς το πολωνικό Σύνταγμα. Επιπλέον, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) επισήμανε τα εξής:

«Σύμφωνα με το άρθρο 190, παράγραφος 1, του [πολωνικού] Συντάγματος, η παρούσα απόφαση με την οποία διαπιστώνεται η ιεραρχική αντίθεση του αμφισβητούμενου κανόνα με το [πολωνικό] Σύνταγμα, είναι αμετάκλητη και γενικώς δεσμευτική. Η απόφαση του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)] απευθύνεται σε όλους τους αποδέκτες που εφαρμόζουν το δίκαιο [της Ένωσης] στο έδαφος της Δημοκρατίας της Πολωνίας. […] Η απόφαση του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)] ισχύει ex tunc και είναι εφαρμοστέα άνευ άλλου τινός. Η κρίση περί του ότι μια πράξη της [Ένωσης] επιβάλλει ultra vires υποχρεώσεις στη Δημοκρατία της Πολωνίας όσον αφορά την οργάνωση και την αρμοδιότητα των δικαστηρίων της καθώς και τη διαδικασία ενώπιόν τους συνεπάγεται ότι κατά το μέτρο αυτό ο κανόνας τον οποίο αφορούν τα ερωτήματα του δικαστηρίου δεν παράγει οποιαδήποτε έννομα αποτελέσματα στο έδαφος της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Ειδικότερα, οι προβλεπόμενες στο άρθρο 91, παράγραφοι 1 έως 3, του [πολωνικού] Συντάγματος αρχές του άμεσου αποτελέσματος (άμεσης εφαρμογής) και της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης δεν έχουν εφαρμογή όσον αφορά κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται ultra vires από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς [της Ένωσης].»

Η απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021

72 Στις 7 Οκτωβρίου 2021 η ολομέλεια του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) εξέδωσε, κατόπιν αιτήματος του Προέδρου του Υπουργικού Συμβουλίου, απόφαση στην υπόθεση K 3/21 (στο εξής: απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021), της οποίας το σκεπτικό δημοσιεύθηκε στις 16 Νοεμβρίου 2022, με το εξής διατακτικό, το οποίο δημοσιεύθηκε στις 12 Οκτωβρίου 2021:

«1. Το άρθρο 1, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 3, [ΣΕΕ], στο μέτρο που η Ευρωπαϊκή Ένωση, την οποία ίδρυσαν ισότιμα και κυρίαρχα κράτη, δημιουργώντας “μια διαρκώς στενότερη ένωση των λαών της Ευρώπης”, της οποίας η ολοκλήρωση, με βάση το δίκαιο της Ένωσης και την ερμηνεία του από το [Δικαστήριο], προχωρά σε ένα “νέο στάδιο”, στο οποίο:

a) τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενεργούν εκτός των ορίων των αρμοδιοτήτων που τους έχει απονείμει η Δημοκρατία της Πολωνίας με τις Συνθήκες,

b) το [πολωνικό] Σύνταγμα δεν είναι ο υπέρτατος νόμος της Δημοκρατίας της Πολωνίας, ο οποίος υπερέχει ως προς την ισχύ και την εφαρμογή του,

c) η Δημοκρατία της Πολωνίας δεν μπορεί να λειτουργήσει ως κυρίαρχο και δημοκρατικό κράτος,

αντιβαίνει στο άρθρο 2, στο άρθρο 8 και στο άρθρο 90, παράγραφος 1, του [πολωνικού] Συντάγματος.

2. Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, [ΣΕΕ], κατά το μέτρο που, για την εξασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, απονέμει στα εθνικά δικαστήρια (τακτικά δικαστήρια, διοικητικά δικαστήρια, στρατιωτικά δικαστήρια και στο Sąd Najwyższy [(Ανώτατο Δικαστήριο)]) αρμοδιότητα:

a) να μη λαμβάνουν υπόψη, κατά την έκδοση των αποφάσεών τους, διατάξεις του [πολωνικού] Συντάγματος, αντιβαίνει στο άρθρο 2, στο άρθρο 7, στο άρθρο 8, παράγραφος 1, στο άρθρο 90, παράγραφος 1, και στο άρθρο 178, παράγραφος 1, του [πολωνικού] Συντάγματος,

b) να βασίζουν τις αποφάσεις τους σε διατάξεις οι οποίες, αφού καταργήθηκαν από τη Sejm [(Δίαιτα)] και/ή κρίθηκαν από το Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικό Δικαστήριο)] ως αντίθετες προς το Σύνταγμα, δεν ισχύουν πλέον, αντιβαίνει στο άρθρο 2, στο άρθρο 7, στο άρθρο 8, παράγραφος 1, στο άρθρο 90, παράγραφος 1, στο άρθρο 178, παράγραφος 1, και στο άρθρο 190, παράγραφος 1, του [πολωνικού] Συντάγματος.

3. Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, και το άρθρο 2 [ΣΕΕ], κατά το μέτρο που, για την εξασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, απονέμουν στα εθνικά δικαστήρια (τακτικά δικαστήρια, διοικητικά δικαστήρια, στρατιωτικά δικαστήρια και στο Sąd Najwyższy [(Ανώτατο Δικαστήριο)]) αρμοδιότητα:

a) να ελέγχουν τη νομιμότητα της διαδικασίας διορισμού των δικαστών, συμπεριλαμβανομένης της νομιμότητας της πράξης με την οποία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας διορίζει δικαστή, αντιβαίνουν στο άρθρο 2, στο άρθρο 8, παράγραφος 1, στο άρθρο 90, παράγραφος 1, και στο άρθρο 179, σε συνδυασμό με το άρθρο 144, παράγραφος 3, σημείο 17, του [πολωνικού] Συντάγματος,

b) να ελέγχουν τη νομιμότητα πορίσματος με το οποίο το [KRS] υποβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας [της Πολωνίας] πρόταση διορισμού δικαστή, αντιβαίνουν στο άρθρο 2, στο άρθρο 8, παράγραφος 1, στο άρθρο 90, παράγραφος 1, και στο άρθρο 186, παράγραφος 1, του [πολωνικού] Συντάγματος,

c) να αποφαίνονται επί των πλημμελειών της διαδικασίας διορισμού δικαστή και, κατά συνέπεια, να αρνούνται να αναγνωρίζουν την ιδιότητα του δικαστή σε πρόσωπο που διορίστηκε ως δικαστικός λειτουργός σύμφωνα με το άρθρο 179 του [πολωνικού] Συντάγματος, αντιβαίνουν στο άρθρο 2, στο άρθρο 8, παράγραφος 1, στο άρθρο 90, παράγραφος 1, και στο άρθρο 179, σε συνδυασμό με το άρθρο 144, παράγραφος 3, σημείο 17, του [πολωνικού] Συντάγματος.»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

73 Στις 22 Δεκεμβρίου 2021 η Επιτροπή απηύθυνε προειδοποιητική επιστολή στη Δημοκρατία της Πολωνίας.

74 Με την προειδοποιητική επιστολή η Επιτροπή επισήμανε ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας, λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) ιδίως με τις επίμαχες αποφάσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθώς και από τις γενικές αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, και δεν έλαβε υπόψη τη δεσμευτική ισχύ των αποφάσεων του

Δικαστηρίου. Η Επιτροπή έκρινε επίσης ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) δεν πληρούσε την απαίτηση περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως και ότι, και ως προς το ζήτημα αυτό, το εν λόγω κράτος μέλος παρέβη την υποχρέωση που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

75 Με την από 18 Φεβρουαρίου 2022 απάντησή της, η Δημοκρατία της Πολωνίας αμφισβήτησε τις αιτιάσεις της Επιτροπής.

76 Με έγγραφο της 15ης Ιουλίου 2022, η Επιτροπή απηύθυνε αιτιολογημένη γνώμη στη Δημοκρατία της Πολωνίας και υποστήριξε ότι το κράτος μέλος αυτό:

– λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), ιδίως με τις επίμαχες αποφάσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ,

– λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), ιδίως με τις επίμαχες αποφάσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις γενικές αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και την αρχή της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων του Δικαστηρίου,

– δεδομένου ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), λόγω των πλημμελειών των διαδικασιών διορισμού τριών δικαστών του τον Δεκέμβριο του 2015 και της διαδικασίας διορισμού της Προέδρου του τον Δεκέμβριο του 2016, δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

77 Με την από 14 Σεπτεμβρίου 2022 απάντησή της, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστήριξε ότι όλες οι ανωτέρω αιτιάσεις είναι αβάσιμες.

78 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

79 Με αποφάσεις του Προέδρου του Δικαστηρίου της 23ης Οκτωβρίου 2023 και της 7ης Νοεμβρίου 2023, επετράπη στο Βασίλειο του Βελγίου και στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών να παρέμβουν υπέρ της Επιτροπής.

Επί της προσφυγής

80 Η προσφυγή της Επιτροπής περιλαμβάνει τρεις αιτιάσεις.

81 Με την πρώτη και τη δεύτερη αιτίαση, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι επίμαχες αποφάσεις συνιστούν παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει η Δημοκρατία της Πολωνίας, αφενός, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και, αφετέρου, από τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και από την αρχή της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων του Δικαστηρίου. Με την τρίτη αιτίαση προβάλλεται παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ λόγω

πλημμελειών που ενείχαν οι διαδικασίες διορισμού τριών μελών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) τον Δεκέμβριο του 2015 και της Προέδρου του δικαστηρίου αυτού τον Δεκέμβριο του 2016.

82 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας ζήτησε από το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη στο σύνολό της. Εντούτοις, με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, το εν λόγω κράτος μέλος απέσυρε ρητώς το εν λόγω υπόμνημα αντικρούσεως και δέχθηκε πλήρως τις αιτιάσεις της Επιτροπής, υπογραμμίζοντας ότι συμμερίζεται τα επιχειρήματά της.

83 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν τις παραβάσεις που προσάπτονται με την υπό κρίση προσφυγή μπορούν να θεωρηθούν αποδεδειγμένα [πρβλ. απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2023, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας (Αποχέτευση αστικών λυμάτων), C-587/22, EU:C:2023:963, σκέψη 27].

84 Ωστόσο, στο Δικαστήριο απόκειται να διαπιστώσει την ύπαρξη ή μη της προσαπτόμενης παραβάσεως, ακόμη και όταν το καθού κράτος μέλος δεν αμφισβητεί πλέον την παράβαση (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Ιανουαρίου 2014, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-67/12, EU:C:2014:5, σκέψη 30, και της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-320/15, EU:C:2017:678, σκέψη 21).

Επί της πρώτης αιτίασης

Επιχειρήματα των διαδίκων

85 Με την πρώτη αιτίαση, η οποία περιλαμβάνει δύο σκέλη, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη την υποχρέωση, που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζει αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Η παράβαση αυτή προέκυψε από την ερμηνεία του πολωνικού Συντάγματος στην οποία προέβη το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) και στις δύο επίμαχες αποφάσεις.

86 Προς στήριξη του πρώτου σκέλους της πρώτης αιτίασης, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021 δεν συμβιβάζεται προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

87 Κατά το εν λόγω θεσμικό όργανο, από τα σημεία 2 και 3 του διατακτικού της απόφασης αυτής προκύπτει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) απέρριψε την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ που έχει γίνει δεκτή στη νομολογία του Δικαστηρίου και ιδίως σε εκείνη που διαμορφώθηκε με τις αποφάσεις της 2ας Μαρτίου 2021, A. Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές) (C-824/18, EU:C:2021:153), και της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου – Διορισμός) (C-487/19, EU:C:2021:798).

88 Κατά την Επιτροπή, από τη νομολογία αυτή του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αντιτίθεται στον περιορισμό και, κατά μείζονα λόγο, στην κατάργηση του δικαστικού ελέγχου πορισμάτων όπως αυτά που εκδίδει το KRS στο πλαίσιο των διαδικασιών διορισμού των δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου). Από την ίδια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι ο έλεγχος της νομιμότητας των εν λόγω

διαδικασιών διορισμού αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της απαίτησης του δικαίου της Ένωσης περί «δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως» και, ως εκ τούτου, τα εθνικά δικαστήρια έχουν την εξουσία, όταν εξετάζουν τη νομιμότητα μιας δικαστικής απόφασης, να ελέγχουν το σύννομο της διαδικασίας διορισμού του δικαστή που την εξέδωσε.

89 Πλην όμως, κατά πρώτον, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε, στο σημείο 2, στοιχείο b, και στο σημείο 3, στοιχείο b, του διατακτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021 και στα σημεία 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 και 8.5 του σκεπτικού της, ότι δεν συμβιβάζονται με τα άρθρα 2 και 7, το άρθρο 8, παράγραφος 1, το άρθρο 90, παράγραφος 1, το άρθρο 178, παράγραφος 1, το άρθρο 186, παράγραφος 1, και το άρθρο 190, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος οι συνέπειες της εφαρμογής από τα εθνικά δικαστήρια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A. B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές) (C-824/18, EU:C:2021:153). Το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) στήριξε τις εκτιμήσεις του στη δική του ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, χωρίς να λάβει υπόψη την ερμηνεία του Δικαστηρίου, και απέκλεισε τη βάσει της διάταξης αυτής αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων, αφενός, να επιλύουν τις ένδικες διαφορές βάσει εθνικών διατάξεων που δεν ισχύουν πλέον λόγω της κατάργησής τους από τον εθνικό νομοθέτη ή λόγω της κήρυξής τους ως αντισυνταγματικών από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) και, αφετέρου, να ελέγχουν τη νομιμότητα των πορισμάτων του KRS με τα οποία προτείνεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας ο διορισμός των υποψηφίων που κατονομάζονται σε αυτά σε θέσεις δικαστή.

90 Κατά δεύτερον, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε, στο σημείο 3, στοιχεία a και c, του διατακτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021, ότι δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 2, το άρθρο 8, παράγραφος 1, το άρθρο 90, παράγραφος 1, και το άρθρο 179, σε συνδυασμό με το άρθρο 144, παράγραφος 3, σημείο 17, του πολωνικού Συντάγματος, η αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων, όπως αυτή προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να ελέγχουν τη νομιμότητα της διαδικασίας διορισμού δικαστή, να αποφαίνονται επί του πλημμελούς χαρακτήρα της διαδικασίας διορισμού δικαστή και να κρίνουν ως ανυπόστατη την απόφαση που εξέδωσε δικαστής που διορίστηκε στο πλαίσιο τέτοιας διαδικασίας.

91 Ως προς το ζήτημα αυτό, από τα σημεία 6.4 και 8.4 του σκεπτικού της απόφασης αυτής προκύπτει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ασύμβατη προς το πολωνικό Σύνταγμα την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ την οποία δέχθηκε το Δικαστήριο με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου – Διορισμός) (C-487/19, EU:C:2021:798), κατά την οποία τα εθνικά δικαστήρια έχουν, δυνάμει της διάταξης αυτής, την εξουσία να ελέγχουν, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, τη νομιμότητα της διαδικασίας διορισμού ενός δικαστή υπό το πρίσμα των απαιτήσεων που απορρέουν από αυτήν.

92 Το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) στηρίχθηκε και ως προς το σημείο αυτό στη δική του ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, χωρίς να λάβει υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου. Αμφισβήτησε γενικώς τη δυνατότητα των εθνικών δικαστηρίων να ελέγχουν, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, τη νομιμότητα της διαδικασίας διορισμού δικαστή για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική δικαστική προστασία. Ο γενικός όμως αποκλεισμός της δυνατότητας αυτής δεν συμβιβάζεται με την απαίτηση περί «δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», κατά την έννοια του ενωσιακού δικαίου, η οποία στηρίζεται ειδικά στον έλεγχο της νομιμότητας της διαδικασίας διορισμού των

δικαστών, όπως η απαίτηση αυτή ερμηνεύθηκε ιδίως με τις αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 2020, Επανεξέταση Simpson κατά Συμβουλίου και HG κατά Συμβουλίου (C-542/18 RX–II και C-543/18 RX–II, EU:C:2020:232), και της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου – Διορισμός) (C-487/19, EU:C:2021:798).

93 Προς στήριξη του δεύτερου σκέλους της πρώτης αιτίασης, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021 δεν συμβιβάζεται προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

94 Με την απόφαση αυτή, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι τα προσωρινά μέτρα που επέβαλε το Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ, μπορούν, σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, να εφαρμοστούν άμεσα από τα όργανα κράτους μέλους, ιδίως από τα δικαστήρια, μόνον εφόσον καλύπτονται από την «αρχή της απονομής αρμοδιοτήτων στην Ένωση», σέβονται τη συνταγματική ταυτότητα του κράτους μέλους και συνάδουν προς τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

95 Εν προκειμένω, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι τα προσωρινά μέτρα σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία των πολωνικών δικαστηρίων και τη διαδικασία ενώπιόν τους, τα οποία προέβλεπε η διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C -791/19 R, EU:C:2020:277), λήφθηκαν ultra vires, κατά το μέτρο που οι Συνθήκες δεν απονέμουν αρμοδιότητα στην Ένωση όσον αφορά την οργάνωση και τις αρμοδιότητες των πολωνικών δικαστηρίων και τη διαδικασία ενώπιόν τους, στοιχεία τα οποία, κατά την κρίση του, αντικατοπτρίζουν τη συνταγματική ταυτότητα της Δημοκρατίας της Πολωνίας.

96 Επιπλέον, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι τα εν λόγω προσωρινά μέτρα παραβιάζουν τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, διότι παρεμβαίνουν δυσανάλογα στην οργάνωση της πολωνικής δικαστικής εξουσίας, στερώντας από τους δικαστές του πειθαρχικού τμήματος τη δυνατότητα να αποφαίνονται επί των πειθαρχικών υποθέσεων, πράγμα που αντιβαίνει στην αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών.

97 Κατά την Επιτροπή, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) προσέβαλε προδήλως το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, κρίνοντας ότι το Δικαστήριο αποφάνθηκε ultra vires και, ως εκ τούτου, αμφισβητώντας την αρμοδιότητά του να διατάσσει προσωρινά μέτρα δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ, όταν τα μέτρα αυτά αποδεικνύονται αναγκαία για τη διασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας ενώπιον ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Η ερμηνεία του πολωνικού Συντάγματος από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) αντιτίθεται στην αναγνώριση της δεσμευτικής ισχύος τέτοιων προσωρινών μέτρων που διατάσσει το Δικαστήριο, πράγμα που συνιστά πρόδηλη παράβαση των απαιτήσεων του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο.

98 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι είναι απορριπτέα η επιχειρηματολογία του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) κατά την οποία το ίδιο αντιτίθεται στην ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ από το Δικαστήριο και στα διαταχθέντα από αυτό προσωρινά μέτρα προς διασφάλιση της εφαρμογής της διάταξης αυτής ακριβώς προκειμένου να διαφυλάξει την ανεξαρτησία των Πολωνών δικαστών. Ειδικότερα, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο με τη διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R,

EU:C:2020:277), τα προσωρινά μέτρα που ζήτησε η Επιτροπή είχαν ακριβώς ως σκοπό να διαφυλάξουν την ανεξαρτησία των δικαστών των πολωνικών δικαστηρίων και όχι να την αποδυναμώσουν.

99 Κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, η πρώτη αιτίαση είναι βάσιμη.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

100 Πριν από την εξέταση της πρώτης αιτίασης, υπενθυμίζεται ότι η υποχρέωση των κρατών μελών να τηρούν τις διατάξεις των Συνθηκών επιβάλλεται σε όλες τις αρχές τους, συμπεριλαμβανομένων, στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους, όλων των δικαστικών αρχών. Επομένως, παράβαση κράτους μέλους μπορεί, κατ' αρχήν, να αναγνωριστεί δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ όποιο και αν είναι το όργανο του κράτους αυτού του οποίου η πράξη ή παράλειψη προκάλεσε την παράβαση, ακόμη και αν πρόκειται για συνταγματικώς ανεξάρτητο όργανο [πρβλ. απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2018, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Φόρος κινητών αξιών), C-416/17, EU:C:2018:811, σκέψεις 106 και 107 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

101 Υπό τις συνθήκες αυτές, η νομολογία του συνταγματικού δικαστηρίου ενός κράτους μέλους μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής λόγω παραβάσεως κράτους μέλους όταν μπορεί να συνιστά παράβαση εκ μέρους του καθού κράτους μέλους των υποχρεώσεων που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης.

– *Επί του πρώτου σκέλους της πρώτης αιτίασης*

102 Κατά πάγια νομολογία, μολονότι η οργάνωση της δικαιοσύνης εντός των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων της ίδρυσης, της σύνθεσης, των αρμοδιοτήτων και της λειτουργίας των εθνικών δικαστηρίων, εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, εντούτοις, κατά την άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης και ιδίως από τα άρθρα 2 και 19 ΣΕΕ [πρβλ. αποφάσεις της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 48, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 63 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

103 Ειδικότερα, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν ώστε οι κανόνες που θεσπίζουν κατ' ενάσκηση της αρμοδιότητάς τους να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις που απορρέουν από τα άρθρα 2 και 19 ΣΕΕ και να μη θίγουν την αποτελεσματική εφαρμογή τους.

104 Αυτό ισχύει, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση εθνικών κανόνων σχετικών με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις και τους διαδικαστικούς όρους που διέπουν την έκδοση αποφάσεων περί διορισμού των δικαστών και, κατά περίπτωση, στην περίπτωση κανόνων σχετικών με τον δικαστικό έλεγχο που ασκείται στο πλαίσιο τέτοιων διαδικασιών διορισμού [πρβλ. απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A. B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

105 Όσον αφορά τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, η διάταξη αυτή, η οποία συγκεκριμενοποιεί την αξία του κράτους δικαίου, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, αναθέτει στα εθνικά δικαστήρια και στο Δικαστήριο τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών, καθώς και της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το

δίκαιο της Ένωσης [αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 217, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 39].

106 Η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, στην οποία αναφέρεται κατ' αυτόν τον τρόπο το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης η οποία απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Η αποτελεσματική δικαστική προστασία κατοχυρώνεται επίσης με τα άρθρα 6 και 13 της ΕΣΔΑ, των οποίων η ουσία αντιστοιχεί στο άρθρο 47 του Χάρτη. Επομένως, η τελευταία αυτή διάταξη πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη για την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ [πρβλ. αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, σκέψη 89, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 69 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

107 Προκειμένου να εγγυηθεί την προστασία αυτή, κάθε κράτος μέλος οφείλει, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζει ότι τα όργανα τα οποία, ως «δικαστήρια» κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, καλούνται να αποφανθούν επί ζητημάτων που αφορούν την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και τα οποία, ως εκ τούτου, εντάσσονται στο εθνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, ιδίως, οι εγγυήσεις πρόσβασης σε «ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», όπως επιβεβαιώνει το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη [πρβλ. αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψεις 220 και 221, της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 40, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψεις 70 και 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

108 Υπογραμμίζεται, ειδικότερα, ότι οι απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των δικαστηρίων αποτελούν ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος σε αποτελεσματική δικαστική προστασία και σε δίκαιη δίκη, το οποίο είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι πολίτες βάσει του δικαίου της Ένωσης και για τη διασφάλιση της προάσπισης των κοινών αξιών των κρατών μελών οι οποίες μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, ιδίως δε της αξίας του κράτους δικαίου. Οι απαιτήσεις αυτές, οι οποίες προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 19 ΣΕΕ, εξειδικεύουν, επομένως, μία από τις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης και των κρατών μελών της, όπως αυτές κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, οι οποίες καθορίζουν την ίδια την ταυτότητα της Ένωσης ως κοινής έννομης τάξης και τις οποίες οφείλουν να τηρούν τόσο η Ένωση όσο και τα κράτη μέλη (πρβλ. αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 2020, Επανεξέταση Simpson κατά Συμβουλίου και HG κατά Επιτροπής, C-542/18 RX–II και C-543/18 RX–II, EU:C:2020:232, σκέψη 71, της 29ης Μαρτίου 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, σκέψη 94, και της 29ης Ιουλίου 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, σκέψεις 46 και 47).

109 Υπογραμμίζεται, συναφώς, ότι εναπόκειται στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της αποστολής που του αναθέτει το άρθρο 19, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ, να εξασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών.

110 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, δεδομένου ότι το Δικαστήριο διατηρεί αποκλειστική αρμοδιότητα να ερμηνεύει κατά τρόπο οριστικό και δεσμευτικό το δίκαιο της Ένωσης, σ' αυτό απόκειται να διευκρινίζει τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, όσον αφορά τα κριτήρια της ανεξαρτησίας, της αμεροληψίας και της προηγούμενης εκ του νόμου σύστασης των δικαστηρίων. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών, όπως απαιτεί το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, οι απαιτήσεις αυτές δεν μπορούν να εξαρτώνται ούτε από την ερμηνεία διατάξεων του εθνικού δικαίου ούτε από την ερμηνεία διατάξεων του δικαίου της Ένωσης εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου, η οποία δεν αντιστοιχεί προς εκείνη του Δικαστηρίου [πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 79 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

111 Υπενθυμίζεται ως προς το ζήτημα αυτό ότι η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ καθιερώνει διάλογο σε επίπεδο δικαιοδοτικών οργάνων μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαστηρίων των κρατών μελών, ο οποίος αποσκοπεί ακριβώς στη διασφάλιση της ενότητας της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης και καθιστά, επομένως, δυνατή τη διασφάλιση της συνοχής του, της πλήρους αποτελεσματικότητάς του και της αυτονομίας του, καθώς και, εν τέλει, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες [πρβλ. απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών), C-791/19, EU:C:2021:596, σκέψη 222 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

112 Επομένως, ένα εθνικό δικαστήριο οφείλει να ακολουθήσει την οδό αυτή όταν έχει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα του εθνικού του δικαίου με διάταξη του δικαίου της Ένωσης της οποίας η ερμηνεία είναι αναγκαία για την επίλυση των εν λόγω αμφιβολιών.

113 Όσον αφορά τον έλεγχο της τήρησης των απαιτήσεων που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, δεν αμφισβητείται ότι η διάταξη αυτή επιβάλλει στα κράτη μέλη σαφή και συγκεκριμένη υποχρέωση επιτεύξεως αποτελέσματος η οποία δεν συνοδεύεται από καμία προϋπόθεση όσον αφορά την ανεξαρτησία που πρέπει να χαρακτηρίζει τα δικαστήρια τα οποία καλούνται να ερμηνεύσουν και να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A. B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 146].

114 Επομένως, τα εθνικά δικαστήρια, τα οποία στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους καλούνται να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης υποχρεούνται να διασφαλίσουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των απαιτήσεων του δικαίου της Ένωσης και συνεπώς του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, αφήνοντας, εν ανάγκη, ανεφάρμοστη, λόγω του άμεσου αποτελέσματος της διάταξης αυτής, κάθε αντίθετη εθνική διάταξη (πρβλ. αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, σκέψη 61, και της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 252 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

115 Συνεπώς, σε περίπτωση αποδεδειγμένης παράβασης του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια τα οποία καλούνται, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους, να εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης να αφήσουν αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστες τις εθνικές διατάξεις που αντιβαίνουν στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ανεξαρτήτως αν είναι νομοθετικής ή συνταγματικής φύσεως, χωρίς να οφείλουν να ζητήσουν ή να αναμείνουν την προηγούμενη εξαφάνιση των διατάξεων αυτών είτε διά της νομοθετικής οδού είτε μέσω οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής

διαδικασίας [πρβλ. αποφάσεις της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 251, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

116 Η τήρηση της υποχρέωσης της πλήρους εφαρμογής κάθε διάταξης του δικαίου της Ένωσης η οποία έχει άμεσο αποτέλεσμα πρέπει να θεωρείται απαραίτητη για τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών, όπως επιτάσσει το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων Συνταγματικού Δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 54].

117 Επομένως, δεν είναι συμβατή με τις επιταγές που είναι συμφυείς με την ίδια τη φύση του δικαίου της Ένωσης οποιαδήποτε διάταξη εθνικού δικαίου και οποιαδήποτε νομοθετική, διοικητική ή δικαστική πρακτική που έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της πρακτικής αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης λόγω της μη αναγνωρίσεως στο αρμόδιο για την εφαρμογή του δικαίου αυτού δικαστήριο της εξουσίας να πράττει, ακριβώς κατά τον χρόνο της εφαρμογής αυτής, οτιδήποτε είναι αναγκαίο ώστε να αποκλείεται η εφαρμογή των εθνικών νομοθετικών διατάξεων που ενδεχομένως παρακωλύουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των άμεσα εφαρμοστέων κανόνων του δικαίου της Ένωσης [απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 272 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

118 Ειδικότερα, με την απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A. B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές) (C-824/18, EU:C:2021:153), το Δικαστήριο, στο οποίο είχε υποβληθεί αίτηση προδικαστικής αποφάσεως για την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ στο πλαίσιο προσφυγής που είχε ασκηθεί από υποψηφίους για θέσεις δικαστή στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) κατά πορισμάτων του KRS, έκρινε, εν συνόψει, στις σκέψεις 128, 136 και 139 της απόφασης αυτής, ότι η εν λόγω διάταξη αντιτίθεται σε τροποποιήσεις της εθνικής νομοθεσίας οι οποίες καθιστούν άνευ αποτελεσματικότητας και εν συνεχεία καταργούν εντελώς τον δικαστικό έλεγχο των πορισμάτων που εκδίδει ένα τέτοιας φύσης όργανο στο πλαίσιο των διαδικασιών διορισμού δικαστών. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, αν ένα τέτοιο όργανο δεν παρέχει επαρκή εχέγγυα ανεξαρτησίας, η ύπαρξη ένδικου βοηθήματος δυνάμενου να ασκηθεί από τους μη επιλεγέντες υποψηφίους, έστω και περιοριζομένου στη διακρίβωση περί του ότι δεν υφίσταται υπέρβαση ή κατάχρηση εξουσίας, πλάνη περί το δίκαιο ή πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, καθίσταται αναγκαία προκειμένου να διαφυλαχθεί η διαδικασία διορισμού των οικείων δικαστών από την άμεση ή έμμεση άσκηση επιρροής.

119 Με την ίδια απόφαση, το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης τις απαιτήσεις από την αρχή της υπεροχής οι οποίες βάρυναν το αιτούν δικαστήριο ελλείψει ορισμού από τον εθνικό νομοθέτη δικαστηρίου, διαφορετικό από το αιτούν, το οποίο να πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης και το οποίο θα καλούνταν, αφού λάβει από το Δικαστήριο απάντηση στα ερωτήματα που του είχε υποβάλει το αιτούν δικαστήριο, να εκδικάσει τις ενώπιον του τελευταίου διαφορές. Συνεπώς, το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 149 της ίδιας απόφασης, ότι, στην υπόθεση εκείνη, ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος προκειμένου το αιτούν δικαστήριο να άρει τις παραβάσεις του άρθρου 267 ΣΛΕΕ και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, οι οποίες οφείλονταν στη θέσπιση του επίμαχου εθνικού νόμου που του είχε κατ' ουσίαν στερήσει κάθε ουσιαστική αρμοδιότητα να αποφανθεί επί της ουσίας των

ένδικων διαφορών μέσω του ελέγχου των πορισμάτων του KRS, ήταν να συνεχίσει να ασκεί τη δικαιοδοτική αρμοδιότητα βάσει της οποίας είχε υποβάλει στο Δικαστήριο την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει των μέχρι τότε ισχυόντων εθνικών κανόνων.

120 Επιπλέον, στις σκέψεις 154, 155 και 161 της απόφασης της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου – Διορισμός) (C-487/19, EU:C:2021:798), το Δικαστήριο διευκρίνισε τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχει το εθνικό δικαστήριο που έχει υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο εάν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι από το σύνολο των συνθηκών και των περιστάσεων υπό τις οποίες διεξήχθη η διαδικασία διορισμού εθνικού δικαστή προκύπτει ότι ο διορισμός πραγματοποιήθηκε κατά πρόδηλη παράβαση θεμελιωδών κανόνων οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των κανόνων που διέπουν τη συγκρότηση και τη λειτουργία του οικείου δικαιοδοτικού συστήματος και ότι το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο κατέληξε η εν λόγω διαδικασία τίθεται εν αμφιβόλω, δημιουργώντας στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του οικείου δικαστή. Σε μια τέτοια περίπτωση, από τις απαιτήσεις του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης προκύπτει ότι το εν λόγω εθνικό δικαστήριο πρέπει να θεωρήσει την επίμαχη απόφαση του συγκεκριμένου εθνικού δικαστή ως ανυπόστατη, εφόσον μια τέτοια συνέπεια είναι, δεδομένης της οικείας δικονομικής κατάστασης, αναγκαία για τη διασφάλιση της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, χωρίς στη διαπίστωση αυτή να μπορεί να αντιταχθεί καμία διάταξη του εθνικού δικαίου.

121 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021, η ερμηνεία του πολωνικού Συντάγματος στην οποία προέβη το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) εμποδίζει τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο ιδίως με τις αποφάσεις που μνημονεύονται στις σκέψεις 118 έως 120 της παρούσας απόφασης, να παράγουν τα αποτελέσματά τους στην Πολωνία και να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα της διάταξης αυτής.

122 Πράγματι, κατά πρώτον, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 50 των προτάσεών του, από το σημείο 2, στοιχείο b, και από το σημείο 3, στοιχείο b, του διατακτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021, καθώς και από τα σημεία 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 και 8.5 του σκεπτικού της, προκύπτει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) απορρίπτει τα αποτελέσματα που επάγεται όσον αφορά τα εθνικά δικαστήρια η εφαρμογή του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, δεδομένου ότι αποκλείει, γενικώς, την αρμοδιότητά τους να ελέγχουν τη νομιμότητα των πορισμάτων του KRS με τα οποία προτείνεται ο διορισμός υποψηφίων σε θέσεις δικαστικών λειτουργών.

123 Κατά δεύτερον, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών του, από το σημείο 3, στοιχεία a και c, του διατακτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021 και από τα σημεία 6.4 και 8.4 του σκεπτικού της προκύπτει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) αποκλείει, γενικώς, την απορρέουσα από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων να ελέγχουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, τη νομιμότητα των διαδικασιών διορισμού των δικαστών, συμπεριλαμβανομένων των πράξεων διορισμού, προκειμένου να αποφανθούν επί του πλημμελούς χαρακτήρα της διαδικασίας διορισμού ενός δικαστή και, κατά συνέπεια, να θεωρήσουν ανυπόστατη την απόφαση που έχει εκδοθεί από δικαστή διορισθέντα στο πλαίσιο τέτοιας διαδικασίας, εφόσον μια τέτοια συνέπεια είναι αναγκαία, δεδομένης της οικείας δικονομικής κατάστασης.

124 Πλην όμως, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου άσκηση των καθηκόντων που του ανατίθενται από τις Συνθήκες και η τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει από τις Συνθήκες, διά της θέσεως σε εφαρμογή διατάξεων όπως το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, δεν μπορεί, εξ ορισμού, να του απαγορευθεί [απόφαση της 13ης Ιουλίου 2023, YP κ.λπ. (Άρση ασυλίας και αναστολή άσκησης των καθηκόντων δικαστή), C-615/20 και C-671/20, EU:C:2023:562, σκέψη 85 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

125 Επομένως, η απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021 εμποδίζει τα πολωνικά δικαστήρια να εφαρμόζουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο ιδίως με τις αποφάσεις που μνημονεύονται στις σκέψεις 118 έως 120 της παρούσας απόφασης, και να λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο για τη διασφάλιση του σεβασμού του δικαιώματος των διαδίκων σε αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Συνεπώς, η απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021 είναι, όπως προκύπτει ιδίως από τις εκτιμήσεις που εκτίθενται στις σκέψεις 103, 104, 107, 110, 117 και 119 της παρούσας απόφασης, προδήλως ασύμβατη με τις απαιτήσεις που είναι συμφυείς με τη διάταξη αυτή, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο κατ' ενάσκηση της αποκλειστικής του αρμοδιότητας να ερμηνεύει το δίκαιο της Ένωσης κατά τρόπο οριστικό και δεσμευτικό.

126 Ως εκ τούτου, λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος στην οποία προέβη το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) με την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021, η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

127 Επομένως, το πρώτο σκέλος της πρώτης αιτίασης της Επιτροπής πρέπει να γίνει δεκτό.

– *Επί του δευτέρου σκέλους της πρώτης αιτίασης*

128 Το δεύτερο σκέλος της πρώτης αιτίασης αφορά την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, με την οποία το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) αμφισβήτησε την άμεση εφαρμογή των προσωρινών μέτρων που επέβαλε το Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ, με τη διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R, EU:C:2020:277).

129 Σύμφωνα με όσα εκτίθενται ιδίως στις σκέψεις 102 έως 104, 107, 109 και 110 της παρούσας απόφασης, ο έλεγχος του σεβασμού, από τα κράτη μέλη, των απαιτήσεων που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως το άρθρο αυτό ερμηνεύεται από το Δικαστήριο, εμπίπτει πλήρως στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, ιδίως όταν επιλαμβάνεται προσφυγής λόγω παραβάσεως ασκηθείσας από την Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ [πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 62 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

130 Προς διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της μελλοντικής οριστικής απόφασης και αποφυγή της δημιουργίας κενών στην έννομη προστασία που παρέχει το Δικαστήριο, αλλά και προς διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, που είναι σύμφυτη με την αρχή του κράτους δικαίου, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 2 ΣΕΕ και η οποία αποτελεί θεμέλιο της Ένωσης, το άρθρο 279 ΣΛΕΕ απονέμει στο Δικαστήριο την αρμοδιότητα να διατάσσει, κατόπιν αιτήσεως διαδίκου που υποβάλλεται στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, οποιοδήποτε προσωρινό μέτρο κρίνει αναγκαίο (πρβλ. διάταξη της 20ής Νοεμβρίου 2017, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17 R, EU:C:2017:877, σκέψεις 94, 97 και 102).

131 Κατά συνέπεια, οι εθνικές διατάξεις που ρυθμίζουν την οργάνωση της δικαιοσύνης μπορούν να αποτελέσουν όχι μόνον αντικείμενο ελέγχου, στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως κράτους μέλους, υπό το πρίσμα του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, αλλά επίσης και αντικείμενο προσωρινών μέτρων διατασσόμενων από το Δικαστήριο με σκοπό ιδίως την αναστολή της εφαρμογής τους (πρβλ. διάταξη της Αντιπροέδρου του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-204/21 R, EU:C:2021:593, σκέψη 54).

132 Ως προς το ζήτημα αυτό, από το άρθρο 160, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι προσωρινό μέτρο μπορεί να διαταχθεί από τον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων μόνον εφόσον αποδειχθεί ότι η λήψη του δικαιολογείται εκ πρώτης όψεως βάσει των προβαλλομένων πραγματικών και νομικών ισχυρισμών (fumus boni juris) και ότι το μέτρο αυτό είναι επείγον, υπό την έννοια ότι είναι αναγκαίο να διαταχθεί και να παραγάγει τα αποτελέσματά του πριν από την έκδοση της αποφάσεως επί της κυρίας υποθέσεως, προκειμένου να αποτραπεί σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία των συμφερόντων του αιτούντος ή να διασφαλιστεί η τήρηση άλλων προσωρινών μέτρων που είχαν προηγουμένως επιβληθεί (πρβλ. διατάξεις της 20ής Νοεμβρίου 2017, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17 R, EU:C:2017:877, σκέψεις 99 και 104, και της 17ης Δεκεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, σκέψη 29).

133 Η πλήρης αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης θα διακυβευόταν αν μια διάταξη του εθνικού δικαίου μπορούσε να αποκλείσει την αναγνώριση της δεσμευτικής ισχύος των προσωρινών μέτρων που διατάσσει το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ και, κατά συνέπεια, να εμποδίσει το εθνικό δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται διαφοράς που διέπεται από το δίκαιο της Ένωσης να θέσει σε εφαρμογή τα προσωρινά αυτά μέτρα προκειμένου, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα της μελλοντικής απόφασης του Δικαστηρίου σχετικά με την ύπαρξη των δικαιωμάτων των οποίων γίνεται επίκληση βάσει του δικαίου της Ένωσης.

134 Με τη διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R, EU:C:2020:277), το Δικαστήριο διέταξε, βάσει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ, την αναστολή, έως την έκδοση της αποφάσεως με την οποία θα περατωνόταν η εκδίκαση της υποθέσεως C-791/19, της εφαρμογής των πολωνικών διατάξεων οι οποίες παρείχαν στο πειθαρχικό τμήμα την αρμοδιότητα να εκδικάζει, τόσο σε πρώτο βαθμό όσο και κατ’ έφεση, πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν δικαστές. Επιπλέον, με τη διάταξη αυτή, το Δικαστήριο υποχρέωσε τη Δημοκρατία της Πολωνίας να απέχει από τη διαβίβαση των εκκρεμών ενώπιον του πειθαρχικού τμήματος υποθέσεων σε δικαστικό σχηματισμό ο οποίος δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας που ορίσθηκαν, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, A. K. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, στο εξής: απόφαση A. K. κ.λπ., EU:C:2019:982).

135 Στη σκέψη 77 της εν λόγω διάταξης το Δικαστήριο έκρινε, εν συνόψει, ότι δεν μπορούσε να αποκλειστεί, εκ πρώτης όψεως, το ενδεχόμενο οι επίμαχες εθνικές διατάξεις, των οποίων την αναστολή ζητούσε η Επιτροπή, να παραβιάζουν την υποχρέωση που υπέχει η Δημοκρατία της Πολωνίας από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ να εγγυάται ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο πειθαρχικών διαδικασιών οι οποίες αφορούν δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και των τακτικών δικαστηρίων ελέγχονται από όργανο το οποίο πληροί τις συμφυείς με την αποτελεσματική δικαστική προστασία απαιτήσεις, μεταξύ των οποίων και την απαίτηση περί ανεξαρτησίας.

136 Το Δικαστήριο συμπέρανε, στη σκέψη 78 της ίδιας διάταξης, ότι, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών στοιχείων που προέβαλε η Επιτροπή και των ερμηνευτικών στοιχείων που παρέχονται, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:531), και την απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, A. K. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982), τα επιχειρήματα που προέβαλε η Επιτροπή στο πλαίσιο της δεύτερης αιτίασης του πρώτου λόγου της προσφυγής λόγω παραβάσεως κράτους μέλους στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19), στην οποία στηριζόταν η αίτηση λήψεως προσωρινών μέτρων, δεν στερούνταν, εκ πρώτης όψεως, σοβαρού ερείσματος.

137 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 53 της διάταξης της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R, EU:C:2020:277), η δεύτερη αιτίαση του πρώτου λόγου που προβαλλόταν στο πλαίσιο της προσφυγής λόγω παραβάσεως κράτους μέλους αφορούσε παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, κατά το μέτρο που η Δημοκρατία της Πολωνίας δεν διασφάλιζε την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του πειθαρχικού τμήματος.

138 Επομένως, τα προσωρινά μέτρα που διέταξε το Δικαστήριο με την εν λόγω διάταξη αποσκοπούσαν στη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της μελλοντικής απόφασης με την οποία θα περατωνόταν η δίκη επί της προσφυγής λόγω παραβάσεως κράτους μέλους στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19) και απέτρεπαν κατ' αυτόν τον τρόπο τη δημιουργία κενού στην έννομη προστασία που διασφαλίζει το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

139 Εν προκειμένω, με την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι τα προσωρινά μέτρα που επιβλήθηκαν με τη διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R, EU:C:2020:277), λήφθηκαν ultra vires, επειδή, κατά την κρίση του, οι Συνθήκες δεν απονέμουν αρμοδιότητα στην Ένωση όσον αφορά την οργάνωση και τις αρμοδιότητες των πολωνικών δικαστηρίων και τη διαδικασία ενώπιόν τους. Κατά την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, τα μέτρα αυτά δεν συμβιβάζονταν με τον erga omnes δεσμευτικό και αμετάκλητο χαρακτήρα των αποφάσεων του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 190, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος.

140 Επομένως, από την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021 προκύπτει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) αμφισβήτησε επί της αρχής την υποχρέωση της Δημοκρατίας της Πολωνίας να τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει, όσον αφορά την οργάνωση της δικαιοσύνης, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως η υποχρέωση αυτή διαπιστώθηκε ιδίως στις σκέψεις 102 έως 104 της παρούσας απόφασης. Με την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, το δικαστήριο αυτό αρνήθηκε ιδίως, κατά τρόπο γενικό και κατά πρόδηλη παράβαση όσων διαπιστώθηκαν στις σκέψεις 130 έως 132 της παρούσας απόφασης, να αναγνωρίσει την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να διατάσσει, δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ, προσωρινά μέτρα προς διασφάλιση του προβλεπόμενου στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας ενώπιον ανεξάρτητου δικαστηρίου στην Πολωνία.

141 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος στην οποία προέβη το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) με την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

142 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος της πρώτης αιτίασης της Επιτροπής είναι επίσης βάσιμο και, επομένως, η πρώτη αιτίαση πρέπει να γίνει δεκτή στο σύνολό της.

Επί της δεύτερης αιτίασης

Επιχειρήματα των διαδίκων

143 Με τη δεύτερη αιτίαση, η οποία περιλαμβάνει δύο σκέλη, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και από την αρχή της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων του Δικαστηρίου. Η παράβαση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) προέβη, με τις επίμαχες αποφάσεις, σε ερμηνεία του πολωνικού Συντάγματος η οποία συνεπάγεται μονομερή απόρριψη της αρχής της υπεροχής και της αποτελεσματικότητας θεμελιωδών διατάξεων των Συνθηκών, όπως το άρθρο 2, το άρθρο 4, παράγραφος 3, και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, καθώς και το άρθρο 279 ΣΛΕΕ, και διέταξε όλα τα όργανα του πολωνικού κράτους να μην εφαρμόζουν τις διατάξεις αυτές. Ως εκ τούτου, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) εμποδίζει τα εθνικά όργανα να εφαρμόζουν αποτελεσματικά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και να συμμορφώνονται προς τα επιβληθέντα από το Δικαστήριο προσωρινά μέτρα.

144 Στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους της δεύτερης αιτίασης, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε, με την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021, ότι το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο ιδίως με τις αποφάσεις της 2ας Μαρτίου 2021, A. B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές) (C-824/18, EU:C:2021:153), και της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου – Διορισμός) (C-487/19, EU:C:2021:798), δεν συμβιβάζονται με το πολωνικό Σύνταγμα. Επιπλέον, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), αναφερόμενο στον erga omnes δεσμευτικό και αμετάκλητο χαρακτήρα των αποφάσεών του σύμφωνα με το άρθρο 190, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος, απαγόρευσε, με την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021, σε όλα τα όργανα των πολωνικών δημοσίων αρχών, και ειδικότερα στα δικαστήρια, να εφαρμόζουν τους κανόνες αυτούς της Συνθήκης ΕΕ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο.

145 Μια ειδική συνέπεια της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021 είναι η απαγόρευση στα πολωνικά δικαστήρια να διασφαλίζουν την πλήρη ανάπτυξη των αποτελεσμάτων του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A. B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές) (C-824/18, EU:C:2021:153), δεδομένου ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε κατ' ουσίαν ότι η ερμηνεία αυτή του Δικαστηρίου δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 8, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος κατά το μέτρο που, σύμφωνα με αυτή, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιτάσσει τα πορίσματα του KRS με τα οποία προτείνονται υποψήφιοι για διορισμό σε θέσεις δικαστή του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) να είναι δεκτικά δικαστικού ελέγχου.

146 Επιπλέον, τα πολωνικά δικαστήρια υποχρεούνται να μη διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με τις αρμοδιότητες των εθνικών δικαστηρίων όσον αφορά τον έλεγχο του αν ένα δικαστήριο πληροί την απορρέουσα από το δίκαιο της Ένωσης απαίτηση περί ανεξάρτητου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, όταν ο έλεγχος αυτός συνίσταται στην αξιολόγηση της διαδικασίας διορισμού δικαστή.

147 Ως προς το ζήτημα αυτό, όπως προκύπτει ιδίως από τα σημεία 8.3 έως 8.6 του σκεπτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021, η ερμηνεία, από το Δικαστήριο, του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ σύμφωνα με την οποία τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια μπορούν να προβαίνουν σε αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο των πορισμάτων του KRS, αφήνοντας ως εκ τούτου, εν ανάγκη, ανεφάρμοστες τις εθνικές διατάξεις και τη νομολογία του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), καθώς και σε εκτίμηση της νομιμότητας της διαδικασίας διορισμού ενός δικαστή, προκειμένου να διαφυλαχθεί το δικαίωμα των διαδίκων σε αποτελεσματική δικαστική προστασία, κρίθηκε από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) ότι είναι ultra vires και ότι συνιστά παράνομη προσβολή της συνταγματικής ταυτότητας της Δημοκρατίας της Πολωνίας.

148 Ειδικότερα, αφενός, η αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων να ελέγχουν τη νομιμότητα της διαδικασίας διορισμού των δικαστών συνεπάγεται, κατά το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), περιορισμό της συνταγματικής προνομίας του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας να διορίζει ένα πρόσωπο σε θέση δικαστή κατόπιν προτάσεως του KRS. Αφετέρου, κατά το δικαστήριο αυτό, η εφαρμογή, από τα πολωνικά δικαστήρια, της απαίτησης περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, συνεπάγεται αμφισβήτηση της νομιμότητας των πράξεων διορισμού σε θέση δικαστή που εκδίδει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας, μολονότι οι πράξεις αυτές δεν υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο λόγω της προνομίας του και η ανάκληση ή ο έλεγχος του διορισμού των δικαστών μετά την έκδοση της πράξης διορισμού απαγορεύεται, σύμφωνα με τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 179 και του άρθρου 144, παράγραφος 3, σημείο 17, του πολωνικού Συντάγματος.

149 Επιπλέον, στα σημεία 2.4 και 4.1 του σκεπτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ θέτει όρια στην εφαρμογή της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης και στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου με σκοπό τον σεβασμό της συνταγματικής ταυτότητας των κρατών μελών καθώς και των ουσιωδών λειτουργιών του κράτους.

150 Όσον αφορά τα αποτελέσματα της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021, από το τμήμα 10 του σκεπτικού της προκύπτει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) όχι μόνον απαγόρευσε στα πολωνικά δικαστήρια να εφαρμόζουν αποτελεσματικά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ κατά τρόπο σύμφωνο προς την ερμηνεία της διάταξης αυτής από το Δικαστήριο και να αφήνουν εν ανάγκη αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστες τις εθνικές διατάξεις που αντιβαίνουν στην ερμηνεία αυτή, αλλά έκρινε επίσης ότι η ερμηνεία από το Δικαστήριο της εν λόγω διάταξης, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 ΣΕΕ, δεν παράγει έννομα αποτελέσματα στην πολωνική έννομη τάξη.

151 Τέλος, κατά την Επιτροπή, το σημείο 1 του διατακτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021 περιέχει μια «εξαιρετικά ανησυχητική» κρίση όσον αφορά την αποδοχή από την Δημοκρατία της Πολωνίας των νομικών συνεπειών που απορρέουν από την προσχώρησή της στην Ένωση. Ωστόσο, η κρίση αυτή είναι διατυπωμένη κατά τρόπο διφορούμενο, πράγμα που καθιστά δυσχερές, αν όχι αδύνατο, να συναχθούν συγκεκριμένες έννομες συνέπειες.

152 Αφενός, η εν λόγω κρίση θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εκφράζει την αμφισβήτηση εκ μέρους του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) της ισχύος που έχουν σήμερα οι πλέον θεμελιώδεις διατάξεις των Συνθηκών, ήτοι το άρθρο 1, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, καθώς και το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, αμφισβήτηση η οποία στηρίζεται στην «προκλητική κρίση» ότι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση έχει προχωρήσει σε ένα νέο στάδιο, στο οποίο τα όργανα της Ένωσης ενεργούν εκτός των ορίων των αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί, με συνέπεια το πολωνικό Σύνταγμα να μην είναι πλέον ο υπέρτατος κανόνας στην Δημοκρατία της Πολωνίας και, ως εκ τούτου, το εν λόγω κράτος μέλος να μην μπορεί πλέον να λειτουργήσει ως κυρίαρχο και δημοκρατικό κράτος. Μια τέτοια θέση συνιστά μετωπική επίθεση κατά της ίδιας της αντίληψης βάσει της οποίας η Ένωση αποτελεί έννομη τάξη κοινή για τα κράτη μέλη, βασισμένη στις αξίες που μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, στο πλαίσιο της οποίας κάθε δράση των θεσμικών οργάνων της Ένωσης εντάσσεται και θεωρείται σύμφωνη με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, ΣΕΕ.

153 Αφετέρου, η κρίση που περιέχεται στο σημείο 1 του διατακτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021 θα μπορούσε επίσης να θεωρηθεί και ως αναφορά σε μια μη υφιστάμενη ακόμη κατάσταση ως προς την οποία το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) διατύπωσε μια «επιφύλαξη» υπενθυμίζοντας τη σημασία της τήρησης της αρχής της δοτής αρμοδιότητας προκειμένου η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση να παραμείνει εντός των ορίων που τίθενται με τις Συνθήκες στις οποίες βασίζεται η Ένωση. Οι «τελικές παρατηρήσεις» που περιλαμβάνονται στο τμήμα 11 του σκεπτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021 φαίνεται να επιβεβαιώνουν, έως έναν ορισμένο βαθμό, μια τέτοια ερμηνεία, δεδομένου ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) αναφέρεται εκεί στο ενδεχόμενο υποβολής των κανονιστικών πράξεων της Ένωσης και της νομολογίας του Δικαστηρίου σε έλεγχο συνταγματικότητας στην υποθετική μελλοντική περίπτωση κατά την οποία η δραστηριότητα του Δικαστηρίου θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι θίγει τις αποκλειστικές αρμοδιότητες του πολωνικού κράτους.

154 Η Επιτροπή προσθέτει ότι τα χωρία της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021 σχετικά με τα θεσμικά όργανα της Ένωσης τα οποία φέρονται να ενεργούν καθ' υπέρβαση των αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί και σχετικά με τον ανεπιφύλακτα υπέρτερο χαρακτήρα του πολωνικού Συντάγματος απλώς ενισχύουν τη βαθιά ανησυχία της όσον αφορά τις γενικές συνέπειες της εκ μέρους του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος όσον αφορά το δίκαιο της Ένωσης. Τέτοιες διφορούμενες εκτιμήσεις, στο μέτρο που μπορούν να υπονομεύσουν τόσο την αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ όσο και την αρχή της υπεροχής και την αποτελεσματικότητα των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που εξετάστηκαν με την εν λόγω απόφαση, επιτείνουν την παραβίαση των αρχών της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και της αρχής της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων του Δικαστηρίου.

155 Με το δεύτερο σκέλος της δεύτερης αιτίασης, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), με την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, αρνήθηκε τη δεσμευτική ισχύ του συνόλου των προσωρινών μέτρων που διέταξε το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ όσον αφορά την οργάνωση και τις αρμοδιότητες των πολωνικών δικαστηρίων, καθώς και την άσκηση, εκ μέρους τους, των αρμοδιοτήτων αυτών και τη διαδικασία ενώπιόν τους. Ειδικότερα, στο σκεπτικό της απόφασης αυτής, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι τα προσωρινά μέτρα που διέταξε το Δικαστήριο με τη διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R, EU:C:2020:277), παραβιάζουν την

αρχή της δοτής αρμοδιότητας, θίγουν την πολωνική συνταγματική ταυτότητα και είναι ασυμβίβαστα με την αρχή του δημοκρατικού κράτους δικαίου, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 2 του πολωνικού Συντάγματος.

156 Επιπλέον, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) επιβεβαίωσε ρητώς την υπεροχή του πολωνικού Συντάγματος, ως υπέρτατης πηγής δικαίου στην Πολωνία, έναντι της εν λόγω διάταξης του Δικαστηρίου και αρνήθηκε, ως εκ τούτου, να αναγνωρίσει ότι η τελευταία υπερισχύει των εθνικών νομικών διατάξεων, υπογραμμίζοντας συναφώς ότι είχε εκδοθεί ultra vires και ότι αντέβαινε στο πολωνικό Σύνταγμα. Το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε επίσης αντισυνταγματικό κάθε μελλοντικό προσωρινό μέτρο που θα λαμβανόταν δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ όσον αφορά το πολωνικό δικαιοδοτικό σύστημα, στερώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα εν λόγω μέτρα από κάθε δεσμευτική νομική ισχύ στην Πολωνία κατά παραβίαση των αρχών της υπεροχής και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, καθώς και της αρχής της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων του Δικαστηρίου.

157 Από το διατακτικό της απόφασης της 14ης Ιουλίου 2021 προκύπτει ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 279 ΣΛΕΕ, θεωρείται από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) ότι αντιβαίνει σε διάφορες διατάξεις του πολωνικού Συντάγματος, ήτοι το άρθρο 2, που κατοχυρώνει την αρχή του κράτους δικαίου, το άρθρο 7, που κατοχυρώνει την αρχή της νομιμότητας, το άρθρο 8, παράγραφος 1, το οποίο κατοχυρώνει την αρχή της αυξημένης τυπικής ισχύος του πολωνικού Συντάγματος, το άρθρο 90, παράγραφος 1, που διέπει την αναγνώριση αρμοδιοτήτων του κράτους σε διακυβερνητικό οργανισμό, ή ακόμη το άρθρο 4, παράγραφος 1, το οποίο κατοχυρώνει την αρχή της κυριαρχίας, λόγω του ότι το Δικαστήριο επέβαλε ultra vires στη Δημοκρατία της Πολωνίας προσωρινά μέτρα σχετικά με την οργάνωση και την αρμοδιότητα των πολωνικών δικαστηρίων, καθώς και με τη διαδικασία ενώπιόν τους.

158 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ανωτέρω ερμηνεία του πολωνικού Συντάγματος αντιβαίνει στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και στο άρθρο 279 ΣΛΕΕ καθώς και στις αρχές της υπεροχής και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης και ότι, κατά συνέπεια, θέτει υπό αμφισβήτηση την ομοιόμορφη εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων των Συνθηκών καθώς και την αυτονομία της έννομης τάξης της Ένωσης. Επιπλέον, αρνούμενο τη δεσμευτική νομική ισχύ των προσωρινών μέτρων που διέταξε το Δικαστήριο κατά της Δημοκρατίας της Πολωνίας δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ όσον αφορά την οργάνωση και τη λειτουργία των πολωνικών δικαστηρίων, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) αμφισβητεί τη δεσμευτική νομική ισχύ των αποφάσεων του Δικαστηρίου.

159 Κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, η δεύτερη αιτίαση είναι βάσιμη.

160 Το εν λόγω κράτος μέλος προσθέτει ότι, μολονότι τα κράτη μέλη ρυθμίζουν διαφορετικά, στα Συντάγματά τους, τη σχέση μεταξύ του εθνικού συνταγματικού δικαίου και του δικαίου της Ένωσης, η αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης δεν μπορεί να διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Η επίτευξη των σκοπών των Συνθηκών δεν θα ήταν δυνατή χωρίς ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, η οποία, ως καθιερωμένη αρχή, υπερισχύει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων συνταγματικής περιωπής. Επιπλέον, μόνο το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει το δίκαιο της Ένωσης κατά τρόπο δεσμευτικό. Εξάλλου, οι αποφάσεις του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) είναι μεν αμετάκλητες, αλλά το ίδιο έχει τη δυνατότητα να αποκλίνει από προηγούμενη κρίση του. Εν πάση περιπτώσει, στην υπό κρίση υπόθεση, λαμβανομένων υπόψη της μη νόμιμης συνθέσεως του δικαστηρίου αυτού και σειράς άλλων πραγματικών περιστάσεων που προβλήθηκαν εν προκειμένω, οι αποφάσεις του μπορούν να αμφισβητηθούν.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

161 Με τα δύο σκέλη της δεύτερης αιτίασης, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι οι επίμαχες αποφάσεις παραβιάζουν τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και την αρχή της δεσμευτικότητας της νομολογίας του Δικαστηρίου.

162 Ως προς το ζήτημα αυτό, η Επιτροπή υποστηρίζει, εν συνόψει, ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε, αφενός, στηριζόμενο στη δική του ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, ότι η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 ΣΕΕ, καθώς και τα προσωρινά μέτρα που διέταξε το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ, είναι ultra vires και, αφετέρου, ότι η εν λόγω νομολογία και τα εν λόγω μέτρα έθιγαν, ως εκ τούτου, την πολωνική συνταγματική ταυτότητα και παραβίαζαν διάφορες διατάξεις του πολωνικού Συντάγματος, ιδίως εκείνες που κατοχυρώνουν την υπεροχή του. Κατά την Επιτροπή, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), κρίνοντας ότι η εν λόγω νομολογία και τα εν λόγω προσωρινά μέτρα δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα στην πολωνική έννομη τάξη, εμποδίζει τα εθνικά όργανα να εφαρμόσουν αποτελεσματικά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και να συμμορφωθούν προς τα εν λόγω προσωρινά μέτρα.

– Επί της προσαπτόμενης παραβίασης των αρχών της αυτονομίας της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης

163 Η παραβίαση των αρχών της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής, δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, λόγω παραβάσεως κράτους μέλους [βλ., όσον αφορά την αρχή της υπεροχής, απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 287]. Οι αρχές αυτές είναι αλληλένδετες και, επομένως, πρέπει να εξεταστούν από κοινού.

164 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι η Συνθήκη ΕΟΚ, κατά την πάγια νομολογία σχετικά με αυτήν, καίτοι συνήφθη υπό μορφή διεθνούς συμφωνίας, αποτελεί εντούτοις τον συνταγματικό χάρτη μιας κοινότητας δικαίου [πρβλ. γνωμοδότηση 1/91 (Συμφωνία ΕΟΧ – I) της 14ης Δεκεμβρίου 1991, EU:C:1991:490, σκέψη 21].

165 Περαιτέρω και πάντα σύμφωνα με την πάγια αυτή νομολογία, οι κοινοτικές Συνθήκες, σε αντίθεση προς τις κοινές διεθνείς συνθήκες, εγκαθίδρυσαν νέα έννομη τάξη, η οποία ενσωματώθηκε στο νομικό σύστημα των κρατών μελών κατά την έναρξη της ισχύος των Συνθηκών αυτών και δεσμεύει τα δικαστήριά τους. Στους τομείς που καθορίζονται από τις Συνθήκες, τα κράτη μέλη περιόρισαν τα κυριαρχικά δικαιώματά τους υπέρ της νέας έννομης τάξης που έχει τα δικά της θεσμικά όργανα και της οποίας υποκείμενα είναι όχι μόνον τα κράτη μέλη, αλλά και οι πολίτες τους [πρβλ. αποφάσεις της 5ης Φεβρουαρίου 1963, van Gend & Loos, 26/62, EU:C:1963:1, σ. 867, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

166 Η έννομη αυτή τάξη που δημιουργήθηκε κατ' αυτόν τρόπο και αναπτύχθηκε με τις μεταγενέστερες Συνθήκες, τελευταία δε με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, έχει το δικό της συνταγματικό πλαίσιο και τις δικές της θεμελιακές αρχές, διαθέτει μια ιδιαιτέρως ανεπτυγμένη θεσμική δομή και ένα πλήρες σύνολο κανόνων δικαίου που διασφαλίζουν τη λειτουργία της και

είναι αυτόνομη σε σχέση με το δίκαιο των κρατών μελών και το διεθνές δίκαιο [πρβλ. γνωμοδότηση 2/13 (Προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ) της 18ης Δεκεμβρίου 2014, EU:C:2014:2454, σκέψεις 158 και 170 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2022, Πολωνία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-157/21, EU:C:2022:98, σκέψη 143].

167 Στα ανωτέρω προστίθενται τα ουσιώδη χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ενωσιακής έννομης τάξης που συνδέονται με την αυτόνομη φύση της, όπως η υπεροχή της έναντι του δικαίου των κρατών μελών καθώς και το άμεσο αποτέλεσμα πλήθους διατάξεων που έχουν εφαρμογή τόσο στους πολίτες των κρατών μελών όσο στα ίδια τα κράτη μέλη. Βάσει των ανωτέρω ουσιωδών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων έχει διαμορφωθεί ένα συγκροτημένο πλέγμα αρχών, κανόνων και εννόμων σχέσεων που τελούν σε αλληλεξάρτηση μεταξύ τους και δεσμεύουν αμοιβαία την Ένωση και τα κράτη μέλη της, καθώς και τα κράτη μέλη μεταξύ τους [πρβλ. γνωμοδότηση 2/13 (Προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ) της 18ης Δεκεμβρίου 2014, EU:C:2014:2454, σκέψεις 166 και 167, και γνωμοδότηση 1/17 (ΣΟΕΣ ΕΕ-Καναδά) της 30ής Απριλίου 2019, EU:C:2019:341, σκέψη 109 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

168 Όσον αφορά την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, υπενθυμίζεται ότι, με την απόφαση της 15ης Ιουλίου 1964, Costa (6/64, EU:C:1964:66, σ. 1196 έως 1199), το Δικαστήριο καθιέρωσε την αρχή αυτή, η οποία νοείται ως κατοχυρώνουσα την προτεραιότητα του κοινοτικού δικαίου έναντι του δικαίου των κρατών μελών. Συναφώς, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η θέσπιση με τη Συνθήκη ΕΟΚ μιας ιδιαίτερης έννομης τάξης, την οποία τα κράτη μέλη αποδέχθηκαν με βάση την αρχή της αμοιβαιότητας, συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να θεωρούν ότι μεταγενέστερο μονομερές μέτρο υπερισχύει της εν λόγω έννομης τάξης ούτε να αντιτάσσουν στο δίκαιο που γεννήθηκε από τη Συνθήκη ΕΟΚ οποιονδήποτε κανόνα του εθνικού δικαίου, χωρίς να χάνει το δίκαιο που γεννήθηκε από τη Συνθήκη ΕΟΚ τον κοινοτικό του χαρακτήρα και χωρίς να διακυβεύεται η νομική βάση της ίδιας της Κοινότητας. Επιπλέον, η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου δεν είναι δυνατόν να ποικίλλει από κράτος μέλος σε κράτος μέλος υπέρ των μεταγενέστερων εσωτερικών νομοθετικών κειμένων χωρίς να υπονομεύεται η πραγμάτωση των σκοπών της Συνθήκης ΕΟΚ και χωρίς να προκαλούνται διακρίσεις λόγω ιθαγένειας τις οποίες απαγορεύει η εν λόγω Συνθήκη (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 246).

169 Τα ουσιώδη αυτά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της έννομης τάξης της Ένωσης και η σημασία του σεβασμού που της οφείλεται επιβεβαιώθηκαν, εξάλλου, με την ανεπιφύλακτη επικύρωση των Συνθηκών που τροποποιούν τη Συνθήκη ΕΟΚ και, ιδίως, της Συνθήκης της Λισσαβώνας. Συγκεκριμένα, κατά τη σύναψη της Συνθήκης της Λισσαβώνας, η Διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών υπενθύμισε ρητώς, στη δήλωση αριθ. 17 σχετικά με την υπεροχή, ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι Συνθήκες και το δίκαιο που θεσπίζεται από την Ένωση βάσει των Συνθηκών υπερισχύουν του δικαίου των κρατών μελών, υπό τους όρους που ορίζονται στην εν λόγω νομολογία [πρβλ. αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 248, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 76 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

170 Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, το Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει επανειλημμένως την προγενέστερη νομολογία σχετικά με την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, αρχή η οποία επιβάλλει σε όλες τις αρχές των κρατών μελών να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των διαφόρων κανόνων της Ένωσης, το δε δίκαιο των κρατών μελών δεν μπορεί να επηρεάσει το αποτέλεσμα που αναγνωρίζεται στους κανόνες αυτούς στο έδαφος των

κρατών μελών [αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 250, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 50].

171 Συνεπώς, λόγω της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος επικαλείται διατάξεις του εθνικού δικαίου, ακόμη και του συνταγματικού, δεν μπορεί να θίγει την ενότητα και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, τα αποτελέσματα της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης δεσμεύουν όλα τα όργανα ενός κράτους μέλους, οι δε εσωτερικές διατάξεις, περιλαμβανομένων των διατάξεων συνταγματικής ισχύος, δεν μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο προς τούτο (αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 251, και της 16ης Ιανουαρίου 2024, Österreichische Datenschutzbehörde, C-33/22, EU:C:2024:46, σκέψη 70 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

172 Επισημαίνεται επιπροσθέτως ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ προβλέπει ότι η Ένωση σέβεται την ισότητα των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών. Πλην όμως, η Ένωση μπορεί να σεβαστεί την ισότητα αυτή μόνον εφόσον τα κράτη μέλη αδυνατούν, δυνάμει της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, να θεωρούν ότι οποιοδήποτε μονομερές μέτρο υπερισχύει της έννομης τάξης της Ένωσης (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 249).

173 Στο ίδιο πνεύμα, επισημαίνεται επίσης ότι η ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης αποτελεί θεμελιώδη απαίτηση της έννομης τάξης της Ένωσης. Πράγματι, μια τέτοια απαίτηση είναι συμφυής με την ίδια την ύπαρξη μιας κοινότητας δικαίου και είναι αναγκαία για τη διασφάλιση του σεβασμού της ισότητας των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών.

174 Στο ως άνω πλαίσιο, υπενθυμίζεται ότι, για να προσχωρήσει στην Ένωση, η Δημοκρατία της Πολωνίας έπρεπε να πληροί τα κριτήρια που απαιτούνταν από τα υποψήφια προς προσχώρηση κράτη, όπως αυτά καθορίσθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης στις 21 και 22 Ιουνίου 1993. Τα κριτήρια αυτά απαιτούν από το υποψήφιο κράτος, μεταξύ άλλων, «να διαθέτει σταθερότητα των θεσμών που εγγυώνται τη δημοκρατία, την υπεροχή του δικαίου, τα δικαιώματα του ανθρώπου, τον σεβασμό των μειονοτήτων και την προστασία τους» [αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, σκέψη 104, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 65].

175 Επιπλέον, το άρθρο 2 ΣΕΕ καθιστά σαφές ότι η Ένωση βασίζεται σε αξίες, όπως το κράτος δικαίου, οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη σε μια κοινωνία που χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από τη δικαιοσύνη (πρβλ. αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 30, και της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 160 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

176 Το δίκαιο της Ένωσης εδράζεται, συνεπώς, στη θεμελιώδη παραδοχή ότι κάθε κράτος μέλος αποδέχεται από κοινού με τα λοιπά κράτη μέλη, και αναγνωρίζει ότι τα εν λόγω κράτη αποδέχονται από κοινού με αυτό, μια σειρά κοινών αξιών επί των οποίων στηρίζεται η Ένωση, όπως διευκρινίζει το άρθρο 2 ΣΕΕ. Η εν λόγω παραδοχή αφορά τα σχετικά με αυτή καθεαυτήν τη φύση του δικαίου της Ένωσης ιδιαίτερα και ουσιώδη χαρακτηριστικά του, τα οποία απορρέουν από την αυτονομία της οποίας απολαύει το δίκαιο της Ένωσης έναντι των δικαίων των κρατών

μελών καθώς και του διεθνούς δικαίου. Η παραδοχή αυτή συνεπάγεται και δικαιολογεί την ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών ως προς την αναγνώριση των εν λόγω αξιών και, επομένως, ως προς την τήρηση του δικαίου της Ένωσης που υλοποιεί τις αξίες αυτές (πρβλ. αποφάσεις της 6 Μαρτίου 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, σκέψη 34, και της 16ης Φεβρουαρίου 2022, Ουγγαρία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-156/21, EU:C:2022:97, σκέψη 125 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

177 Ως εκ τούτου, το άρθρο 2 ΣΕΕ δεν συνιστά απλή διατύπωση κατευθύνσεων ή προθέσεων πολιτικής φύσεως, αλλά περιέχει αξίες οι οποίες αποτελούν μέρος της ίδιας της ταυτότητας της Ένωσης ως κοινής έννομης τάξης, αξίες οι οποίες συγκεκριμενοποιούνται μέσω αρχών που συνεπάγονται νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη. Ο σεβασμός των αξιών αυτών δεν μπορεί να συνίσταται απλώς σε μια υποχρέωση την οποία υποχρεούται να τηρεί ένα υποψήφιο κράτος προκειμένου να προσχωρήσει στην Ένωση και από την οποία θα μπορούσε να απαλλαγεί μετά την προσχώρησή του [πρβλ. αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 2022, Ουγγαρία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-156/21, EU:C:2022:97, σκέψεις 126, 127 και 232, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψεις 67 και 68].

178 Πράγματι, το άρθρο 49 ΣΕΕ, το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα κάθε ευρωπαϊκού κράτους να ζητήσει να καταστεί μέλος της Ένωσης, διευκρινίζει ότι η Ένωση απαρτίζεται από κράτη που έχουν αποδεχθεί ελεύθερα και οικειοθελώς τις διαλαμβανόμενες στο άρθρο 2 ΣΕΕ κοινές αξίες, σέβονται τις αξίες αυτές και δεσμεύονται να τις προάγουν [πρβλ. αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψη 42, και της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 61].

179 Ως εκ τούτου, ο σεβασμός από κράτος μέλος των αξιών που κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση όλων των δικαιωμάτων που απορρέουν από την εφαρμογή των Συνθηκών στο εν λόγω κράτος μέλος. Επομένως, τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να τροποποιούν τη νομοθεσία τους, ούτε τη νομολογία τους, κατά τρόπο που να επιφέρει αποδυνάμωση της προστασίας του κράτους δικαίου ως αξίας η οποία συγκεκριμενοποιείται, μεταξύ άλλων, με το άρθρο 19 ΣΕΕ. Συνεπώς, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν ώστε να αποτρέπεται οποιασδήποτε μορφής υποβάθμιση, υπό το πρίσμα της αξίας του κράτους δικαίου, της νομοθεσίας τους στον τομέα της οργάνωσης της δικαιοσύνης, απέχοντας από τη θέσπιση κανόνων δυνάμενων να θίξουν την ανεξαρτησία των δικαστών (πρβλ. αποφάσεις της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψεις 63 και 64, και της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 162 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

180 Μολονότι δε, όπως προκύπτει από το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ, η Ένωση σέβεται την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών, η οποία είναι συμφυής με τη θεμελιώδη πολιτική και συνταγματική τους δομή, με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη να διαθέτουν ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά τη διασφάλιση της εφαρμογής των αρχών του κράτους δικαίου, εντούτοις ουδόλως συνάγεται εξ αυτού ότι η εν λόγω υποχρέωση αποτελέσματος είναι δυνατό να διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Ειδικότερα, παρά το γεγονός ότι διαθέτουν διακριτές εθνικές ταυτότητες, συμφυείς με τη θεμελιώδη πολιτική και συνταγματική δομή τους, τις οποίες η Ένωση σέβεται, τα κράτη μέλη αποδέχονται μια έννοια του «κράτους δικαίου» την οποία συμμερίζονται, ως κοινή αξία που απαντά στις συνταγματικές παραδόσεις τους, και την οποία δεσμεύονται να σέβονται σε μόνιμη βάση [αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 2022, Ουγγαρία κατά Κοινοβουλίου

και Συμβουλίου, C-156/21, EU:C:2022:97, σκέψεις 233 και 234, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 73].

181 Εντεύθεν συνάγεται ότι, κατά την επιλογή του αντίστοιχου συνταγματικού προτύπου τους, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συμμορφώνονται, μεταξύ άλλων, προς την απαίτηση ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης που απορρέει από το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ [πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 74 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

182 Ομοίως, προκειμένου να διασφαλιστεί, μεταξύ άλλων, η αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης, αρχή την οποία επίσης αφορά η δεύτερη αιτίαση, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συμμορφώνονται προς την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης και να απέχουν από τη λήψη μέτρων που θίγουν την αυτονομία της έννομης τάξης της Ένωσης.

183 Τέλος, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 2 της Πράξης Προσχώρησης, οι διατάξεις των αρχικών Συνθηκών και οι πριν από την προσχώρηση θεσπισθείσες πράξεις των θεσμικών οργάνων και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας δεσμεύουν τα νέα κράτη μέλη και εφαρμόζονται σε αυτά υπό τους όρους που προβλέπονται στις Συνθήκες και στην Πράξη Προσχώρησης. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, όπως προκύπτει από τα άρθρα 2 και 10 της Πράξης Προσχώρησης, η πράξη αυτή στηρίζεται στην αρχή της άμεσης και πλήρους εφαρμογής των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης στα νέα κράτη μέλη και μόνον κατά τη μεταβατική περίοδο επιτρέπονται παρεκκλίσεις που προβλέπονται ρητά από τις μεταβατικές διατάξεις (απόφαση της 21ης Μαρτίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-127/17, EU:C:2019:236, σκέψη 103 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

184 Συνεπώς, ελλείψει ρητώς προβλεπόμενης παρέκκλισης ως προς το ζήτημα αυτό, από την προσχώρησή της στην Ένωση την 1η Μαΐου 2004 η Δημοκρατία της Πολωνίας δεσμεύεται ανεπιφύλακτα από τις διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου καθώς και από τις πριν από την προσχώρηση θεσπισθείσες πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, όπως αυτές ερμηνεύονται από το Δικαστήριο.

185 Επικυρώνοντας την Πράξη Προσχώρησης, το εν λόγω κράτος μέλος αποδέχθηκε επομένως αυτή καθεαυτήν την αντίληψη ότι η Ένωση αποτελεί έννομη τάξη κοινή για τα κράτη μέλη, η οποία έχει όλα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τις ιδιαιτερότητες που περιγράφονται στις σκέψεις 163 έως 181 της παρούσας απόφασης, και προσχώρησε στην έννομη τάξη αυτή.

186 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Δημοκρατία της Πολωνίας, μεταξύ άλλων, οφείλει, βάσει της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζει, εντός της πολωνικής επικράτειας, την εφαρμογή και την τήρηση του δικαίου της Ένωσης και, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να λαμβάνει κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο ικανό να διασφαλίσει την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες ή προκύπτουν από πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης. Διατάξεις της εσωτερικής της έννομης τάξης, ακόμα και συνταγματικής ισχύος, δεν μπορούν, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, να δικαιολογήσουν τη μη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις αυτές (πρβλ. απόφαση της 8ης Απριλίου 2014, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, C-288/12, EU:C:2014:237, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

187 Εν προκειμένω, όσον αφορά την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021 και όπως προκύπτει από τα σημεία 2 και 3 του διατακτικού της, η εκ μέρους του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) ερμηνεία του πολωνικού Συντάγματος έχει ως συνέπεια οι απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, να μην μπορούν να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα στην πολωνική έννομη τάξη. Επιπλέον, όπως προκύπτει από το τμήμα 10 του σκεπτικού της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2021, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), αναφερόμενο στον erga omnes δεσμευτικό και αμετάκλητο χαρακτήρα των αποφάσεών του, διέταξε όλα τα όργανα των πολωνικών δημόσιων αρχών, και ειδικότερα τα δικαστήρια, να μην εφαρμόζουν τους κανόνες αυτούς, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο.

188 Τέλος, με την ίδια απόφαση, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) προέβη, όπως προκύπτει ιδίως από το σημείο 1 του διατακτικού της και από τα σημεία 6.2 και 6.4 του σκεπτικού της, σε ερμηνεία του πολωνικού Συντάγματος βάσει της οποίας απορρίπτεται η υπεροχή του δικαίου της Ένωσης έναντι των πολωνικών συνταγματικών κανόνων, όπως αυτή αποσαφηνίστηκε, ιδίως, στις σκέψεις 167 έως 171 της παρούσας απόφασης.

189 Όσον αφορά την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε κατ' ουσίαν, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 140 της παρούσας απόφασης, ότι στερείται δεσμευτικότητας στην πολωνική έννομη τάξη κάθε προσωρινό μέτρο που διατάσσεται από το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ προς διασφάλιση του προβλεπόμενου στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας ενώπιον ανεξάρτητου δικαστηρίου στην Πολωνία. Ειδικότερα, από τα σημεία 6.8 έως 6.10 του σκεπτικού της απόφασης αυτής προκύπτει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) στήριξε τη θέση του στην υπεροχή του πολωνικού Συντάγματος ως υπέρτατου κανόνα της εσωτερικής έννομης τάξης.

190 Ως προς το ζήτημα αυτό, επισημαίνεται επίσης ότι, όπως μπορεί να συναχθεί από το σκεπτικό και το διατακτικό των επίμαχων αποφάσεων, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) εκτιμά ότι, αφενός, το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και, αφετέρου, το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και το άρθρο 279 ΣΛΕΕ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, αντιβαίνουν σε διάφορες αρχές που κατοχυρώνονται στο πολωνικό Σύνταγμα και θίγουν την πολωνική συνταγματική ταυτότητα.

191 Εντούτοις, λαμβανομένων υπόψη των εκτιμήσεων που εκτίθενται ιδίως στις σκέψεις 177 έως 180 και 186 της παρούσας απόφασης, δεν μπορεί να υποστηριχθεί βασίμως ότι είναι δυνατόν η εθνική ταυτότητα κράτους μέλους, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ, να θιγεί από τις απαιτήσεις που απορρέουν από τον σεβασμό αξιών και αρχών όπως το κράτος δικαίου, η αποτελεσματική δικαστική προστασία και η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, όπως αυτές κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 και στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ο οποίος αποτελεί προϋπόθεση τόσο για την προσχώρηση του κράτους μέλους στην Ένωση όσο και για τη συμμετοχή του σε αυτή. Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ, το οποίο πρέπει να ερμηνεύεται λαμβανομένων υπόψη των ίδιας τυπικής ισχύος με αυτό διατάξεων, όπως εκείνες του άρθρου 2 και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, δεν μπορεί να απαλλάσσει τα κράτη μέλη από την υποχρέωση σεβασμού των απαιτήσεων που απορρέουν από τα άρθρα αυτά [πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 72].

192 Το ίδιο συμπέρασμα ισχύει και για το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, καθώς και για το άρθρο 279 ΣΛΕΕ, τα οποία αποσκοπούν στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού και της πλήρους αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης.

193 Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας μπορεί να απαλλαγεί από τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 2, το άρθρο 4, παράγραφος 3, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και από το άρθρο 279 ΣΛΕΕ, επικαλούμενη ότι οι απαιτήσεις που απορρέουν από τις διατάξεις αυτές είναι ικανές να θίξουν την πολωνική συνταγματική ταυτότητα, ενώ οι αξίες και οι αρχές που καθιερώνουν οι διατάξεις αυτές αποτελούν μέρος της ίδιας της ταυτότητας της Ένωσης ως κοινής έννομης τάξης στην οποία το εν λόγω κράτος μέλος προσχώρησε οικειοθελώς.

194 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η ερμηνεία του πολωνικού Συντάγματος στην οποία προέβη το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) με τις επίμαχες αποφάσεις θίγει προδήλως την υπεροχή του άρθρου 2, του άρθρου 4, παράγραφος 3, και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθώς και του άρθρου 279 ΣΛΕΕ, ήτοι των διατάξεων τις οποίες αφορούν οι επίμαχες αποφάσεις.

195 Επιπλέον, εμποδίζοντας μονομερώς τις πολωνικές δημόσιες αρχές να εφαρμόσουν τους ανωτέρω κανόνες του δικαίου της Ένωσης, οι επίμαχες αποφάσεις παραβιάζουν επίσης προδήλως τις αρχές της αυτονομίας, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

196 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος στην οποία προέβη το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) με τις επίμαχες αποφάσεις, η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

– Επί της προσαπτόμενης παραβίασης της αρχής της δεσμευτικότητας της νομολογίας του Δικαστηρίου

197 Από τις επίμαχες αποφάσεις προκύπτει ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι, αφενός, η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και, αφετέρου, τα προσωρινά μέτρα που διέταξε το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ προς διασφάλιση του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας ενώπιον ανεξάρτητου δικαστηρίου στην Πολωνία θίγουν την πολωνική συνταγματική ταυτότητα λόγω του ότι η εν λόγω νομολογία και τα εν λόγω προσωρινά μέτρα συνιστούν πράξεις ultra vires.

198 Από τις επίμαχες αποφάσεις προκύπτει επίσης ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) επισήμανε ότι επιφυλασσόταν να προβεί στο μέλλον σε έλεγχο ultra vires των αποφάσεων του Δικαστηρίου με σκοπό την προστασία της πολωνικής συνταγματικής ταυτότητας.

199 Επισημαίνεται συναφώς ότι οι διαπιστώσεις που εκτίθενται στις σκέψεις 185 και 186 της παρούσας απόφασης ισχύουν χωρίς καμία επιφύλαξη όσον αφορά τους κανόνες που διέπουν το δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης και, επομένως, την κατανομή των δικαιοδοτικών αρμοδιοτήτων μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, όπως αυτή προκύπτει από τις Συνθήκες.

200 Κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να εξασφαλισθεί η διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και της αυτονομίας της έννομης τάξης της Ένωσης, οι Συνθήκες έχουν καθιερώσει ένα δικαιοδοτικό σύστημα με σκοπό τη διασφάλιση της συνοχής και της ενότητας κατά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης (αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, σκέψη 35, και της 24ης Οκτωβρίου 2018, XC κ.λπ., C-234/17, EU:C:2018:853, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

201 Στο πλαίσιο αυτό, όπως προκύπτει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, στα εθνικά δικαστήρια και στο Δικαστήριο εναπόκειται η διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών και της ένδικης προστασίας των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης [πρβλ. αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 50, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 128].

202 Ως προς το ζήτημα αυτό, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ απονέμει στο Δικαστήριο την αρμοδιότητα να αποφαίνεται, με προδικαστικές αποφάσεις, τόσο επί της ερμηνείας των Συνθηκών και των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης όσο και επί του κύρους των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

203 Συνεπώς, το Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να διαπιστώσει την έλλειψη κύρους πράξης της Ένωσης και να ερμηνεύει κατά τρόπο οριστικό και δεσμευτικό το δίκαιο της Ένωσης [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψεις 52 και 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

204 Όσον αφορά τον ρόλο των εθνικών δικαστηρίων, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ ορίζει, στο δεύτερο εδάφιο, ότι τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να υποβάλλουν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο και, στο τρίτο εδάφιο, ότι οφείλουν να υποβάλλουν τέτοια ερωτήματα όταν οι αποφάσεις τους δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου.

205 Η ανωτέρω υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου εντάσσεται, όπως έχει επανειλημμένα κρίνει το Δικαστήριο, στο πλαίσιο της συνεργασίας, η οποία έχει θεσπιστεί προς διασφάλιση της ορθής εφαρμογής και της ομοιόμορφης ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών, μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων, υπό την ιδιότητά τους ως δικαστηρίων που είναι επιφορτισμένα με την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, και του Δικαστηρίου. Η υποχρέωση αυτή αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην αποτροπή του ενδεχομένου διαμόρφωσης σε κάποιο κράτος μέλος εθνικής νομολογίας μη συμβατής με τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2024, KUBERA, C-144/23, EU:C:2024:881, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

206 Επιπλέον, η υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου να υποβάλλουν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο συνιστά την αναγκαία συνέπεια της αποκλειστικής αρμοδιότητάς του να αποφαίνεται επί του κύρους των πράξεων της Ένωσης και να ερμηνεύει κατά τρόπο οριστικό και δεσμευτικό το δίκαιο της Ένωσης.

207 Η αποκλειστική αυτή αρμοδιότητα του Δικαστηρίου επιβεβαιώνεται εξάλλου από το άρθρο 344 ΣΛΕΕ κατά το οποίο τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μη ρυθμίζουν διαφορές σχετικές με την ερμηνεία ή την εφαρμογή των Συνθηκών κατά τρόπο διάφορο από εκείνον που προβλέπουν οι Συνθήκες [πρβλ. γνωμοδότηση 1/91 (Συμφωνία ΕΟΧ – Ι) της 14ης Δεκεμβρίου 1991, EU:C:1991:490, σκέψη 35].

208 Η αποστολή και οι αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί, αντιστοίχως, στα εθνικά δικαστήρια και στο Δικαστήριο είναι ουσιώδεις για την προάσπιση της ουσίας του δικαίου που θεσπίσθηκε με τις Συνθήκες [πρβλ. γνωμοδότηση 1/09 (Συμφωνία για τη δημιουργία ενοποιημένου συστήματος επίλυσης διαφορών σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας) της 8ης Μαρτίου 2011, EU:C:2011:123, σκέψη 85, και απόφαση της 25ης Ιουνίου 2020, EUSC κατά KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, σκέψη 61].

209 Η αποστολή και οι αρμοδιότητες αυτές αποσκοπούν στο να διασφαλίσουν σε όλες τις περιπτώσεις ότι το δίκαιο της Ένωσης θα έχει το ίδιο αποτέλεσμα σε όλα τα κράτη μέλη, καθιστώντας κατά τον τρόπο αυτό δυνατή τη διασφάλιση της ίδιας της ενότητας της έννομης τάξης της Ένωσης, της συνοχής της, της πλήρους αποτελεσματικότητάς της και της αυτονομίας της καθώς και, εν τέλει, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες [πρβλ. αποφάσεις της 22ας Οκτωβρίου 1987, Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, σκέψη 15, της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 73, και της 9ης Απριλίου 2024, Profi Credit Polska (Επανάληψη της διαδικασίας που περατώθηκε με τελεσίδικη απόφαση), C-582/21, EU:C:2024:282, σκέψη 51].

210 Όσον αφορά το ζήτημα αν τα εθνικά δικαστήρια δικαιούνται να αποφαίνονται σχετικά με την έκταση των αρμοδιοτήτων που έχουν απονεμηθεί στην Ένωση και την τήρηση των ορίων των αρμοδιοτήτων αυτών, είναι αληθές ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, ΣΕΕ ορίζει, αφενός, ότι, «[σ]ύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας, η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που οι Συνθήκες αυτές ορίζουν» και, αφετέρου, ότι «[κ]άθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη». Η αρχή αυτή κατοχυρώνεται επίσης στο άρθρο 4, παράγραφος 1, ΣΕΕ.

211 Επιπλέον, κατά το άρθρο 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ, κάθε θεσμικό όργανο δρα εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται από τις Συνθήκες, σύμφωνα με τις διαδικασίες, τους όρους και τους σκοπούς τους οποίους αυτές προβλέπουν.

212 Εντούτοις, αντιθέτως προς ό,τι φαίνεται να δέχεται το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) με τις επίμαχες αποφάσεις, οι κανόνες και οι αρχές που υπενθυμίζονται στις δύο προηγούμενες σκέψεις δεν εξουσιοδοτούν τα εθνικά δικαστήρια να αποφαίνονται μονομερώς και οριστικώς σχετικά με την έκταση των αρμοδιοτήτων που έχουν απονεμηθεί στην Ένωση και την τήρηση των ορίων των αρμοδιοτήτων αυτών.

213 Πράγματι, κατά το μέτρο που ο καθορισμός της έκτασης των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως και ο έλεγχος της τήρησης των ορίων των αρμοδιοτήτων αυτών, προϋποθέτει κατ' ανάγκην ερμηνεία των διατάξεων των Συνθηκών, το Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να ερμηνεύει κατά τρόπο οριστικό και δεσμευτικό τις διατάξεις αυτές, όπως και όλες τις λοιπές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης.

214 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αναγνώριση στα εθνικά δικαστήρια αρμοδιότητας να αποφαίνονται κατά τρόπο οριστικό σχετικά με την έκταση των αρμοδιοτήτων που έχουν απονεμηθεί στην Ένωση και την τήρηση των ορίων των αρμοδιοτήτων αυτών δεν θα συμβιβαζόταν από πολλές απόψεις με τη φύση του δικαίου της Ένωσης.

215 Ως προς το ζήτημα αυτό, πρώτον, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι οι Συνθήκες δεν παρέχουν στα εθνικά δικαστήρια, εντός του πλήρους συστήματος ένδικων βοηθημάτων που οι Συνθήκες αυτές έχουν καθιερώσει, την εξουσία να κηρύσσουν ανίσχυρες τις πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης ή να παρέχουν οριστική ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης [πρβλ. αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Air Transport Association of America κ.λπ., C-366/10, EU:C:2011:864, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

216 Δεύτερον, η αυτονομία και η αποτελεσματικότητα της έννομης τάξης της Ένωσης αποκλείουν κάθε εξωτερικό έλεγχο των αποφάσεων που εκδίδει το Δικαστήριο κατ' ενάσκηση της αποκλειστικής του αρμοδιότητας να ερμηνεύει κατά τρόπο οριστικό και δεσμευτικό το δίκαιο της Ένωσης και να ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων της Ένωσης.

217 Τρίτον, οι αρμοδιότητες που έχουν απονεμηθεί στην Ένωση και η εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης δεν είναι δυνατόν να ποικίλλουν από κράτος μέλος σε κράτος μέλος. Τυχόν αποκλίσεις μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών ως προς τα ζητήματα αυτά θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την ίδια την ενότητα της έννομης τάξης της Ένωσης, να θέσουν εν αμφιβόλω την πραγμάτωση των σκοπών των Συνθηκών και να θίξουν τη θεμελιώδη απαίτηση της ασφάλειας δικαίου, καθώς και την ισότητα των κρατών μελών και των πολιτών τους ενώπιον του δικαίου της Ένωσης [πρβλ. αποφάσεις της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψη 80 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

218 Επομένως, αντιθέτως προς ό,τι έκρινε, κατ' ουσίαν, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) με τις επίμαχες αποφάσεις, αρμοδιότητα να κρίνουν την έκταση των αρμοδιοτήτων που έχουν απονεμηθεί στην Ένωση σε συγκεκριμένο τομέα και να ελέγχουν την τήρηση των ορίων των αρμοδιοτήτων αυτών έχουν μόνο τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης και όχι τα εθνικά δικαστήρια.

219 Εξάλλου, η δυνατότητα των εθνικών δικαστηρίων να αποφαίνονται σχετικά με την έκταση των αρμοδιοτήτων που έχουν απονεμηθεί στην Ένωση δεν θα ήταν συμβατή ούτε με την αναγκαία συνοχή του συστήματος δικαστικής προστασίας το οποίο θεσπίστηκε με τις Συνθήκες.

220 Βεβαίως, εναπόκειται στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια να ερμηνεύουν το Σύνταγμα του οικείου κράτους μέλους και να καθορίζουν τα όρια που ενδεχομένως επιβάλλει το Σύνταγμα αυτό στην προσχώρηση του κράτους μέλους στην Ένωση, όπως αυτή ιδρύθηκε με τη Συνθήκη ΕΕ και τη Συνθήκη ΛΕΕ.

221 Εντούτοις, από την ημερομηνία προσχώρησής του στην Ένωση, ένα κράτος μέλος δεσμεύεται, όπως προκύπτει από τη σκέψη 184 της παρούσας απόφασης, χωρίς άλλη επιφύλαξη πλην των τυχόν προβλεπόμενων στην Πράξη Προσχώρησης, από το σύνολο των διατάξεων του πρωτογενούς δικαίου καθώς και από τις θεσπισθείσες πριν από την προσχώρηση πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, όπως αυτές ερμηνεύονται από το Δικαστήριο.

222 Αν ένα εθνικό δικαστήριο διερωτάται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, ως προς την έκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης σε συγκεκριμένο τομέα ή διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κύρος πράξης του δικαίου της Ένωσης λόγω του ότι αυτή υπερβαίνει τα όρια των αρμοδιοτήτων της Ένωσης ή ακόμη λόγω του ότι αντιβαίνει στην υποχρέωση που επιβάλλει στην Ένωση το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ να σέβεται την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών, η οποία είναι συμφυής με τη θεμελιώδη πολιτική και συνταγματική τους δομή, εναπόκειται αποκλειστικώς στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να ερμηνεύσει κατά τρόπο οριστικό και δεσμευτικό τις επίμαχες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και να διαπιστώσει, ενδεχομένως, το ανίσχυρο της πράξης αυτής.

223 Συνεπώς, λαμβανομένης υπόψη της αποκλειστικής αυτής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου, ένα δικαστήριο κράτους μέλους δεν μπορεί νομίμως, βάσει δικής του ερμηνείας των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, να κρίνει ότι το Δικαστήριο εξέδωσε απόφαση καθ' υπέρβαση των ορίων των αρμοδιοτήτων που έχουν απονεμηθεί στην Ένωση και, ως εκ τούτου, να αρνηθεί να αντλήσει τις συνέπειες της απόφασης αυτής [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 72] ή ακόμη να απαγορεύσει στις δημόσιες αρχές του οικείου κράτους μέλους να συμμορφωθούν προς τη νομολογία του Δικαστηρίου ή να εφαρμόζουν διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, όπως ερμηνεύονται από το Δικαστήριο.

224 Οι διαπιστώσεις που εκτίθενται στις δύο προηγούμενες σκέψεις επιβάλλονται επίσης και στην περίπτωση κατά την οποία απόφαση του συνταγματικού δικαστηρίου ή ανωτάτου δικαστηρίου κράτους μέλους αρνείται, όπως συμβαίνει με τις επίμαχες αποφάσεις, τη συμμόρφωση προς αποφάσεις του Δικαστηρίου βάσει, ιδίως, της εκτίμησης ότι το Δικαστήριο υπερέβη την αρμοδιότητά του ή ότι οι αποφάσεις αυτές του Δικαστηρίου θίγουν τη συνταγματική ταυτότητα του συγκεκριμένου κράτους μέλους υπό το πρίσμα του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ.

225 Ως προς το ζήτημα αυτό, είναι αληθές ότι το Δικαστήριο οφείλει, δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ, να δρα εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται από τις Συνθήκες, σύμφωνα με τις διαδικασίες, τους όρους και τους σκοπούς τους οποίους αυτές προβλέπουν.

226 Επιπλέον, το Δικαστήριο μπορεί, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ, να κληθεί να εξακριβώσει μήπως υποχρέωση που απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης θίγει την εθνική ταυτότητα κράτους μέλους [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 69 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

227 Εντούτοις, μολονότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν την εθνική τους ταυτότητα, το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ δεν μπορεί να ερμηνεύεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να τους παρέχει την εξουσία να παρεκκλίνουν μονομερώς από τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης επικαλούμενα την εθνική αυτή ταυτότητα.

228 Ειδικότερα, η αυτονομία του δικαίου της Ένωσης έναντι των δικαίων των κρατών μελών επιβάλλει να λαμβάνονται υπόψη κατά την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ η δομή και οι σκοποί της Ένωσης, πράγμα που μπορεί να διασφαλιστεί μόνον αν η εν λόγω ερμηνεία γίνει σύμφωνα με το σύστημα δικαστικής προστασίας της Ένωσης και, συγκεκριμένα, τηρουμένης της αποκλειστικής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου η οποία υπενθυμίζεται στη σκέψη 213 της παρούσας απόφασης.

229 Η διάταξη αυτή δεν έχει ούτε ως σκοπό ούτε ως αποτέλεσμα να επιτρέπει σε συνταγματικό ή ανώτατο δικαστήριο κράτους μέλους, κατά παράβαση των απαιτήσεων που απορρέουν ιδίως από το άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3, καθώς και από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να αφήνει ανεφάρμοστο κανόνα του δικαίου της Ένωσης, με την αιτιολογία ότι ο κανόνας αυτός θίγει την εθνική ταυτότητα του συγκεκριμένου κράτους μέλους, όπως αυτή ορίζεται από το εν λόγω συνταγματικό ή ανώτατο δικαστήριο [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 70].

230 Εάν συνταγματικό ή ανώτατο δικαστήριο κράτους μέλους κρίνει ότι διάταξη του παράγωγου δικαίου της Ένωσης, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο, αντιβαίνει στην υποχρέωση σεβασμού της εθνικής ταυτότητας του κράτους μέλους αυτού, το συνταγματικό ή ανώτατο δικαστήριο οφείλει να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, προκειμένου να κριθεί το κύρος της διατάξεως αυτής υπό το πρίσμα του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ, δεδομένου ότι το Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να διαπιστώσει το ανίσχυρο πράξης της Ένωσης [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 71].

231 Όσον αφορά το πρωτογενές δίκαιο, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ κατά την ερμηνεία των υποχρεώσεων των κρατών μελών που απορρέουν από άλλες διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου (πρβλ. αποφάσεις της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Sayn-Wittgenstein, C-208/09, EU:C:2010:806, σκέψη 92, και της 7ης Σεπτεμβρίου 2022, Cilevičs κ.λπ., C-391/20, EU:C:2022:638, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

232 Τούτου λεχθέντος, όταν ένα δικαστήριο κράτους μέλους εκτιμά ότι η ερμηνεία διάταξης του πρωτογενούς δικαίου σε απόφαση του Δικαστηρίου παραβιάζει τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ, δεν μπορεί νομίμως, βάσει δικής του ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, να κρίνει ότι το Δικαστήριο εξέδωσε απόφαση καθ' υπέρβαση των ορίων της αρμοδιότητάς του και, ως εκ τούτου, να αρνηθεί να αντλήσει τις συνέπειες της απόφασης αυτής [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 72]. Σε μια τέτοια περίπτωση, οφείλει, εφόσον είναι αναγκαίο, να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο προκειμένου αυτό να είναι σε θέση να εκτιμήσει τις συνέπειες που μπορεί να έχει επί της ερμηνείας της διάταξης αυτής η ανάγκη να ληφθεί υπόψη η εθνική ταυτότητα του συγκεκριμένου κράτους μέλους, η οποία είναι συμφυής με τη θεμελιώδη πολιτική και συνταγματική του δομή.

233 Γενικότερα, όταν ανακύπτει ενώπιον εθνικού δικαστηρίου ζήτημα σχετικό με την έκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης ή τη νομιμότητα πράξης του παράγωγου δικαίου, το δικαστήριο αυτό οφείλει, αφού το εν λόγω ζήτημα αφορά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και ανεξαρτήτως του προβαλλόμενου λόγου ανισχύρου, να σεβαστεί την αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, η οποία αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης.

234 Εν προκειμένω, από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί βάσιμη η αντλούμενη από την αναγκαία προστασία της πολωνικής συνταγματικής ταυτότητας επιχειρηματολογία του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) που παρατίθεται στις επίμαχες αποφάσεις, όπως αυτή εκτίθεται στις σκέψεις 197 και 198 της παρούσας απόφασης.

235 Υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος στην οποία προέβη το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) με τις επίμαχες αποφάσεις, η Δημοκρατία της Πολωνίας παραβίασε τη δεσμευτικότητα της νομολογίας του Δικαστηρίου.

236 Κατά συνέπεια, η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής πρέπει να γίνει δεκτή στο σύνολό της.

Επί της τρίτης αιτίασης

Επιχειρήματα των διαδίκων

237 Με την τρίτη αιτίαση, η οποία περιλαμβάνει δύο σκέλη, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη την υποχρέωση που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ να μεριμνά ώστε το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) να πληροί τις εγγυήσεις περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, και του άρθρου 47 του Χάρτη.

238 Κατά την Επιτροπή, από τη νομολογία του Δικαστηρίου που διαμορφώθηκε με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου – Διορισμός) (C-487/19, EU:C:2021:798), προκύπτει ότι πλημμέλειες της διαδικασίας διορισμού σε θέση δικαστή μπορούν να συνεπάγονται όχι μόνον παράβαση της απαίτησης περί δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, αλλά και της απαίτησης περί ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας του δικαστηρίου. Κατά την εν λόγω απόφαση, αυτό συμβαίνει στην περίπτωση διορισμού δικαστή που πραγματοποιήθηκε κατά πρόδηλη παράβαση των θεμελιωδών κανόνων οι οποίοι διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της θέσπισης και της λειτουργίας του πολωνικού δικαιοδοτικού συστήματος, πράγμα που δημιουργεί πραγματικό κίνδυνο υπονόμευσης του αδιάβλητου του αποτελέσματος στο οποίο κατέληξε η διαδικασία διορισμού. Κατ' αυτόν τον τρόπο, δημιουργούνται στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς το ανεπηρέαστο του συγκεκριμένου δικαστή από εξωγενή στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων και δημιουργείται η εντύπωση έλλειψης ανεξαρτησίας ή αμεροληψίας του, στοιχείο που μπορεί να θίξει την εμπιστοσύνη την οποία η δικαιοσύνη οφείλει να εμπνέει στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου.

239 Κατά την Επιτροπή, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) δεν παρέχει πλέον τα εχέγγυα ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη, λόγω, αφενός, των προφανών πλημμελειών στο πλαίσιο του διορισμού δικαστών στο δικαστήριο αυτό τον Δεκέμβριο του 2015, κατά πρόδηλη παράβαση του πολωνικού συνταγματικού δικαίου, και, αφετέρου, των σοβαρών πλημμελειών κατά τον διορισμό της Προέδρου του εν λόγω δικαστηρίου τον Δεκέμβριο του 2016. Καθεμία από τις πλημμέλειες αυτές δημιουργεί στους πολίτες, λόγω της δραστηριότητας του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) το οποίο αποτελείται από τα πρόσωπα που διορίστηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο, εύλογες αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία του δικαστηρίου αυτού και ως προς το ανεπηρέαστό του από εξωγενή στοιχεία.

240 Με το πρώτο σκέλος της τρίτης αιτίασης, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η εκλογή των H.C., L.M. και M.M. ως δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), σε αντικατάσταση των δικαστών των οποίων η εννεαετής θητεία είχε λήξει στις 6 Νοεμβρίου 2015, και η ανάληψη των καθηκόντων τους ως μελών του δικαστηρίου αυτού συνιστούν πρόδηλη παράβαση του άρθρου 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος, κατά το οποίο νέος δικαστής μπορεί να εκλεγεί μόνον από τη Sejm (Δίαιτα) της κοινοβουλευτικής περιόδου κατά την οποία κενώθηκε η επίμαχη θέση δικαστή. Όπως επιβεβαιώθηκε, μεταξύ άλλων, με τις αποφάσεις του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) της 3ης και της 9ης Δεκεμβρίου 2015, η εκλογή των H.C., L.M. και M.M. στις 2 Δεκεμβρίου 2015 καθώς και η ανάληψη των καθηκόντων τους στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) στις 20 Δεκεμβρίου 2016 αντιβαίνουν στη διάταξη αυτή.

241 Η Sejm (Δίαιτα) της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου εξέλεξε τα τρία αυτά πρόσωπα στις 2 Δεκεμβρίου 2015, ενώ στις 8 Οκτωβρίου 2015 η Sejm (Δίαιτα) της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου είχε ήδη εκλέξει τρία άλλα πρόσωπα, ήτοι τους R.H., A.J. και K.Ś., προς αντικατάσταση των δικαστών των οποίων η εννεαετής θητεία έληγε στις 6 Νοεμβρίου 2015. Τα τρία πρόσωπα που εξελέγησαν στις 2 Δεκεμβρίου 2015 ορκίστηκαν αυθημερόν ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας και στις 20 Δεκεμβρίου 2016 η J.P., η οποία ασκούσε τότε καθήκοντα Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), τους επέτρεψε να αναλάβουν τα καθήκοντά τους. Αντιθέτως, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας δεν όρκισε τους εκλεγέντες στις 8 Οκτωβρίου 2015 και, επομένως, αυτοί δεν μπόρεσαν να αναλάβουν τα καθήκοντά τους.

242 Επομένως, η Δημοκρατία της Πολωνίας δεν είχε εφαρμόσει τις αποφάσεις του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) της 3ης και της 9ης Δεκεμβρίου 2015 ούτε κατά τη λήξη της προθεσμίας απάντησης στην από 15 Ιουλίου 2022 αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής ούτε κατά την ημερομηνία άσκησης της υπό κρίση προσφυγής.

243 Επιπλέον, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, με την απόφαση της 7ης Μαΐου 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. κατά Πολωνίας (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε, επί των ίδιων πραγματικών περιστατικών, ότι υπήρξε παράβαση θεμελιώδους εθνικού κανόνα που έχει εφαρμογή στην εκλογή των δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), παράβαση την οποία διέπραξαν συγκεκριμένα η Sejm (Δίαιτα) της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Εφαρμόζοντας τα κριτήρια του ελέγχου σε τρία στάδια τα οποία έχει διαμορφώσει στη νομολογία του που διαμορφώθηκε ιδίως με την απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson κατά Ισλανδίας (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε, με την εν λόγω απόφαση της 7ης Μαΐου 2021, ότι η προσφεύγουσα εταιρία είχε στερηθεί του προβλεπόμενου στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ δικαιώματος σε «δικαστήριο που λειτουργεί νόμιμα» λόγω της συμμετοχής του M.M. στη δίκη ενώπιον του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), επειδή η εκλογή του συγκεκριμένου δικαστή έπασχε από σοβαρές πλημμέλειες που έθιγαν την ίδια την ουσία του δικαιώματος αυτού.

244 Με το δεύτερο σκέλος της τρίτης αιτίασης, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο διορισμός της J.P. ως Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), στις 21 Δεκεμβρίου 2016, ενείχε σοβαρές παρατυπίες, παραβιάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις αναγκαίες εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

245 Η Επιτροπή διευκρινίζει συναφώς ότι ο Πρόεδρος του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) έχει θεμελιώδη ρόλο στη λειτουργία του συνταγματικού αυτού οργάνου, δεδομένου ότι διευθύνει τις εργασίες του, το εκπροσωπεί και ασκεί άλλα καθήκοντα που προβλέπονται από τον νόμο. Σύμφωνα με τον κανονισμό του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ο Πρόεδρος αποφασίζει επίσης για την εσωτερική διαδικασία σχετικά με τις αιτήσεις, τα νομικά ζητήματα που υποβάλλονται στο δικαστήριο αυτό από άλλα δικαστήρια και τις συνταγματικές προσφυγές και ορίζει τους δικαστικούς σχηματισμούς, τους προέδρους των δικαστικών σχηματισμών και τους εισηγητές δικαστές.

246 Όσον αφορά τη διεξαγωγή της διαδικασίας επιλογής που κατέληξε στον διορισμό της J.P., η Επιτροπή παρατηρεί ότι, ενόψει της λήξης, στις 19 Δεκεμβρίου 2016, της θητείας του προηγούμενου Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ο Πολωνός νομοθέτης εξέδωσε σειρά νόμων για την τροποποίηση της διαδικασίας επιλογής των υποψηφίων για τη θέση του προέδρου του δικαστηρίου αυτού, την οποία μέχρι τότε προέβλεπε το άρθρο 16 του νόμου της 22ας Ιουλίου 2016 για το Συνταγματικό Δικαστήριο, που είχε κριθεί σύμφωνος προς το πολωνικό Σύνταγμα με απόφαση του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) της 7ης Νοεμβρίου 2016 (υπόθεση K 44/16).

247 Κατ’ αρχάς, στις 30 Νοεμβρίου 2016 η Sejm (Δίαιτα) ψήφισε τον ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (νόμο για την οργάνωση του Συνταγματικού Δικαστηρίου και τη διαδικασία ενώπιόν του) (Dz. U. θέση 2072). Εν συνεχεία, στις 13 Δεκεμβρίου 2016 η Sejm (Δίαιτα) ψήφισε τον νόμο περί διατάξεων εφαρμογής του οποίου το άρθρο 21 προέβλεψε ειδική μεταβατική διαδικασία για την επιλογή των υποψηφίων που επρόκειτο να προταθούν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας ενόψει του διορισμού του νέου Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Τη διαδικασία θα διηύθυνε ο «δικαστής που ασκεί καθήκοντα Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)]», θέση η οποία προβλέφθηκε με το άρθρο 18 του ίδιου νόμου.

248 Στις 20 Δεκεμβρίου 2016, ήτοι την ημέρα έναρξης ισχύος των άρθρων 16 έως 22 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής και την επομένη της αποχώρησης, λόγω συνταξιοδότησης, του A.R. ο οποίος μέχρι τότε ήταν Πρόεδρος του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας διόρισε, σύμφωνα με το άρθρο 18 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής, την J.P. στη νέα θέση του «δικαστή που ασκεί καθήκοντα Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny [(Συνταγματικού Δικαστηρίου)]», ενώ υπηρετούσε ένας αντιπρόεδρος του δικαστηρίου αυτού, ήτοι ο S.B. Πλην όμως, η νέα αυτή θέση δεν προβλέπεται στο πολωνικό Σύνταγμα, δεδομένου ότι στο άρθρο 194, παράγραφος 2, μνημονεύεται μόνον ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Κατά τα λοιπά, οι προηγούμενοι νόμοι που ρύθμιζαν τη λειτουργία του δικαστηρίου αυτού προέβλεπαν ότι, σε περίπτωση απουσίας του Προέδρου, τα καθήκοντα του ασκεί ο Αντιπρόεδρος ή, σε περίπτωση κωλύματός του, οποιοσδήποτε άλλος οριζόμενος από τον Πρόεδρο δικαστής ή ο πρεσβύτερος σε ηλικία δικαστής.

249 Την ίδια ημέρα, η J.P., στην οποία είχε μόλις ανατεθεί η άσκηση καθηκόντων Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), επέτρεψε στους τρεις δικαστές που είχαν εκλεγεί στις 2 Δεκεμβρίου 2015 κατά παράβαση του άρθρου 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος να αναλάβουν τα καθήκοντά τους ως μέλη του δικαστηρίου αυτού κατόπιν της ορκωμοσίας τους ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Επιπλέον, η J.P. συγκάλεσε αμέσως τη γενική συνέλευση της οποίας ήταν ήδη μέλη τα τρία αυτά πρόσωπα.

250 Μεταξύ των δεκατεσσάρων δικαστών που ήταν παρόντες στη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης, οκτώ αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία για την επιλογή των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ενώ ένας από αυτούς είχε ζητήσει προηγουμένως εις μάτην την αναβολή της συνεδρίασης προκειμένου να είναι σε θέση να συμμετάσχουν σε αυτή όλοι οι δικαστές.

251 Εντούτοις, η J.P. αρνήθηκε την αναβολή της συνεδρίασης, μολονότι, σύμφωνα με το άρθρο 20 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής, είχε στη διάθεσή της ένα μήνα, από τις 20 Δεκεμβρίου 2016, για να ολοκληρώσει τη διαδικασία ώστε να προταθούν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας οι υποψήφιοι για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 21 του ίδιου νόμου.

252 Κατά συνέπεια, στις 20 Δεκεμβρίου 2016 η γενική συνέλευση με έξι ψήφους επί δεκατεσσάρων παρόντων δικαστών εξέλεξε και πρότεινε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας δύο υποψηφίους, ήτοι, αφενός, την J.P., η οποία έλαβε πέντε ψήφους, και, αφετέρου, τον M.M., που είχε εκλεγεί δικαστής στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) στις 2 Δεκεμβρίου 2015 κατά παράβαση του άρθρου 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος και έλαβε μία ψήφο. Εν συνεχεία, στις 21 Δεκεμβρίου 2016, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας διόρισε την J.P. ως Πρόεδρο του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου).

253 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, μολονότι οι κανόνες και οι αρχές που διέπουν την εκλογή του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) υπάγονται στην Πολωνία στην αρμοδιότητα του τυπικού νομοθέτη, ο Πολωνός νομοθέτης υποχρεούται, σύμφωνα με τη νομολογία του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), να τηρεί τις συνταγματικές αρχές της ακεραιότητας και της αποτελεσματικότητας των πράξεων των δημόσιων αρχών, της διάκρισης και της ισορροπίας των εξουσιών, καθώς και του σεβασμού των αρμοδιοτήτων του εν λόγω δικαστηρίου.

254 Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) διεξήχθη βάσει των μεταβατικών διατάξεων του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής, οι οποίες είχαν τροποποιήσει ουσιωδώς τη διαδικασία επιλογής. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 16, παράγραφος 4, του νόμου της 22ας Ιουλίου 2016 για το Συνταγματικό Δικαστήριο, η ανάδειξη υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του δικαστηρίου αυτού γινόταν σε συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης στην οποία προέδρευε ο πρεσβύτερος στην ηλικία από τους δικαστές που ήταν παρόντες σε αυτή. Επιπλέον, κατά το άρθρο 16, παράγραφος 7, του ίδιου νόμου, ψηφοφορία διεξαγόταν μόνον εφόσον στη γενική συνέλευση μετείχαν τουλάχιστον δέκα δικαστές επί του συνολικού αριθμού των δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου).

255 Το άρθρο 21 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής άρχισε να ισχύει στις 20 Δεκεμβρίου 2016 και εφαρμόστηκε αμέσως από τη δικαστή που ασκούσε καθήκοντα Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), η οποία την επομένη διορίστηκε Πρόεδρος του δικαστηρίου αυτού.

256 Πλην όμως, με την απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2016, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) είχε κρίνει ότι αντιβαίνει στο άρθρο 194, παράγραφος 2, του πολωνικού Συντάγματος το να προτείνονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας υποψήφιοι οι οποίοι δεν υποστηρίζονται από την πλειοψηφία των δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) ή οι οποίοι έχουν λάβει μία μόνο ψήφο. Ειδικότερα, από τα

σημεία 61 επ. του σκεπτικού της εν λόγω απόφασης προκύπτει ότι η διάταξη αυτή επιτάσσει οι υποψήφιοι που προτείνονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας να είναι υποψήφιοι της γενικής συνέλευσης και όχι υποψήφιοι προτεινόμενοι από μειοψηφικές ομάδες ή από ορισμένους δικαστές.

257 Επομένως, κατά την Επιτροπή, η J.P. εξελέγη και προτάθηκε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας ως υποψήφια για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) κατά παράβαση του πολωνικού Συντάγματος, δεδομένου ότι έλαβε μόνον πέντε ψήφους επί των δεκατεσσάρων δικαστών που ήταν παρόντες στη γενική συνέλευση από τις οποίες μάλιστα τρεις προέρχονταν από δικαστές που είχαν διοριστεί στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) κατά παράβαση του άρθρου 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος.

258 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τις παραβάσεις του άρθρου 194 του πολωνικού Συντάγματος κατά τη διαδικασία διορισμού των τριών αυτών δικαστών και κατά τη διαδικασία διορισμού σε πλείονα στάδια της Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) κατέστησε δυνατές σειρά νομοθετικών τροποποιήσεων και αποφάσεων του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας, που δημιούργησε μια κατάσταση στην οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η νομοθετική και η εκτελεστική εξουσία επηρέασαν άμεσα τη σύνθεση και τη λειτουργία του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Η αλληλουχία αυτή γεγονότων είχε ως αποτέλεσμα πλημμέλειες, κάθε μία από τις οποίες είναι τέτοιας φύσης και σοβαρότητας ώστε να προκύπτει πραγματικός κίνδυνος η νομοθετική και η εκτελεστική εξουσία να μπορούν να ασκήσουν αδικαιολόγητη διακριτική ευχέρεια έναντι του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), υπονομεύοντας το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο επρόκειτο να καταλήξουν οι εν λόγω διαδικασίες διορισμού και δημιουργώντας, ως εκ τούτου, στους πολίτες εύλογη αμφιβολία ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του εν λόγω δικαστηρίου.

259 Η Δημοκρατία της Πολωνίας αναγνωρίζει το βάσιμο της τρίτης αιτίασης.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

– *Επί του πρώτου σκέλους της τρίτης αιτίασης*

260 Όπως υπενθυμίζεται στις σκέψεις 105, 107 και 108 της παρούσας απόφασης, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιβάλλει στα κράτη μέλη να καθιερώνουν σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων καθώς και διαδικασιών με το οποίο διασφαλίζεται στους πολίτες ο σεβασμός του δικαιώματός τους σε αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, μεταξύ άλλων εξασφαλίζοντας ότι τα δικαστικά όργανα τα οποία καλούνται να αποφανθούν επί ζητημάτων που άπτονται της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης πληρούν τις απαιτήσεις που καθιστούν δυνατό τον σεβασμό του δικαιώματος σε αποτελεσματική δικαστική προστασία, περιλαμβανομένης της απαιτήσεως περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των εν λόγω οργάνων.

261 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) ενδέχεται να κληθεί να αποφανθεί επί ζητημάτων που συνδέονται με την εφαρμογή και την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και ότι, ως «δικαστήριο», κατά την οριζόμενη από το δίκαιο της Ένωσης έννοια, εντάσσεται στο πολωνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων στους «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο

εδάφιο, ΣΕΕ, όπως προκύπτει άλλωστε και από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το εν λόγω δικαστήριο στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 7ης Μαρτίου 2017, RPO (C-390/15, EU:C:2017:174). Συνεπώς, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας (πρβλ. απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Miasto Łowicz και Prokurator Generalny, C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

262 Ως προς το ζήτημα αυτό, οι εγγυήσεις περί προσβάσεως σε ανεξάρτητο, αμερόληπτο και προηγουμένως νομίμως συσταθέν δικαστήριο, και ιδίως εκείνες που αφορούν τα ουσιώδη χαρακτηριστικά στοιχεία και τη σύνθεσή του, αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη. Η εξέταση του ζητήματος εάν κάθε δικαστήριο, με την εκάστοτε σύνθεσή του, συνιστά ανεξάρτητο, αμερόληπτο και προηγουμένως νομίμως συσταθέν δικαστήριο, όταν ανακύπτει επί του θέματος αυτού σοβαρή αμφιβολία, είναι αναγκαία για την εμπιστοσύνη την οποία οφείλουν να εμπνέουν στους πολίτες τα δικαστήρια μιας δημοκρατικής κοινωνίας [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος), C-562/21 PPU και C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, σκέψη 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

263 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που απαιτούνται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης επιτάσσουν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους, καθώς και τους λόγους εξαιρέσεως και παύσεως των μελών του, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το ανεπηρέαστο του εν λόγω οργάνου από εξωγενή στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων [αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου–Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 109, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 93 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

264 Συναφώς, επιβάλλεται οι δικαστές να προφυλάσσονται από εξωγενείς παρεμβάσεις ή πιέσεις δυνάμενες να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία τους. Οι κανόνες οι οποίοι διέπουν το καθεστώς των δικαστών και την άσκηση του λειτουργήματός τους πρέπει, ειδικότερα, να καθιστούν δυνατό να αποκλεισθεί όχι μόνον οποιαδήποτε άμεση άσκηση επιρροής, υπό τη μορφή εντολών, αλλά και πιο έμμεσες μορφές ασκήσεως επιρροής δυνάμενες να κατευθύνουν τις αποφάσεις των οικείων δικαστών και, ως εκ τούτου, να αποφευχθεί η εντύπωση ότι οι εν λόγω δικαστές δεν είναι ανεξάρτητοι ή αμερόληπτοι, η οποία θα μπορούσε να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου [αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου–Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 110, και της 5ης Ιουνίου 2023, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία και ιδιωτική ζωή των δικαστών), C-204/21, EU:C:2023:442, σκέψη 94 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

265 Επιπλέον, με την απαίτηση περί «δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, επιδιώκεται να αποτραπεί το ενδεχόμενο να αφεθεί η οργάνωση του δικαστικού συστήματος στη διακριτική ευχέρεια της εκτελεστικής εξουσίας και να διασφαλιστεί ότι ο τομέας αυτός θα διέπεται από νόμο θεσπιζόμενο από τη νομοθετική εξουσία κατά τρόπο σύμφωνο προς τους κανόνες που διέπουν την άσκηση της αρμοδιότητάς της. Η φράση αυτή απηχεί, μεταξύ άλλων, την αρχή του κράτους δικαίου και αφορά όχι μόνον τη νομική βάση της ίδιας της υπάρξεως του δικαστηρίου, αλλά και τη σύνθεση της έδρας σε κάθε

υπόθεση, καθώς και κάθε άλλη διάταξη του εσωτερικού δικαίου της οποίας η μη τήρηση καθιστά μη νόμιμη τη συμμετοχή ενός ή περισσοτέρων δικαστών στην εξέταση της υποθέσεως, διατάξεις στις οποίες καταλέγονται, ειδικότερα, οι σχετικές με την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των μελών του οικείου δικαστηρίου (απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Επανεξέταση Simpson κατά Συμβουλίου και HG κατά Επιτροπής, C-542/18 RX-II και C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, σκέψη 73 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

266 Η απαίτηση αυτή η οποία συνδέεται στενά ιδίως με την απαίτηση περί ανεξαρτησίας περιλαμβάνει, ως εκ της φύσεώς της, τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, διευκρινιζομένου ότι η ανεξαρτησία ενός δικαστηρίου αξιολογείται με βάση, μεταξύ άλλων, τον τρόπο διορισμού των μελών του (πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, σκέψεις 49 και 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

267 Βεβαίως, δεν μπορεί κάθε πλημμέλεια δυνάμενη να ανακύψει κατά τη διαδικασία διορισμού δικαστή να δημιουργήσει αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του συγκεκριμένου δικαστή και, ως εκ τούτου, ως προς την ιδιότητα του δικαστικού σχηματισμού στον οποίο αυτός μετέχει ως «ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, σκέψη 123).

268 Εντούτοις, κατά πάγια νομολογία, τυχόν πλημμέλεια κατά τον διορισμό των δικαστών εντός του οικείου δικαστικού συστήματος συνιστά παράβαση της απαιτήσεως περί δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, ιδίως όταν η πλημμέλεια αυτή είναι τέτοιας φύσεως και σοβαρότητας ώστε να προκαλεί πραγματικό κίνδυνο ασκήσεως αθέμιτης διακριτικής ευχέρειας εκ μέρους άλλων εξουσιών, ιδίως δε της εκτελεστικής, με συνέπεια να υπονομεύεται το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο καταλήγει η διαδικασία διορισμού και να δημιουργείται με τον τρόπο αυτό στους πολίτες εύλογη αμφιβολία ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του συγκεκριμένου δικαστή ή των συγκεκριμένων δικαστών. Αυτό συμβαίνει οσάκις πρόκειται για θεμελιώδεις κανόνες που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της θέσπισης και της λειτουργίας του εν λόγω δικαιοδοτικού συστήματος [πρβλ. αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 130, και της 29ης Ιουλίου 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

269 Μια διαπίστωση η οποία αφορά την ύπαρξη παράβασης της απαιτήσεως περί δικαστηρίου το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως και τις συνέπειες μιας τέτοιας παράβασης υπόκειται σε συνολική εκτίμηση ορισμένων στοιχείων, τα οποία, εξεταζόμενα από κοινού, συμβάλλουν στη δημιουργία στους πολίτες εύλογων αμφιβολιών ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των δικαστών [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος), C-562/21 PPU και C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, σκέψη 74 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

270 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που περιγράφονται στις σκέψεις 50 έως 56 και 59 της παρούσας απόφασης οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η εκλογή των H.C., L.M. και M.M. στις 2 Δεκεμβρίου 2015, από τη Sejm (Δίαιτα) της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου, σε θέσεις δικαστή του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) προς αντικατάσταση των δικαστών των οποίων η εννεαετής θητεία είχε λήξει στις 6 Νοεμβρίου 2015 πραγματοποιήθηκε κατά πρόδηλη παράβαση θεμελιώδους κανόνα που διέπει τον διορισμό των δικαστών του δικαστηρίου αυτού, ήτοι του άρθρου 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος, κατά το οποίο ο δικαστής εκλέγεται από τη Sejm (Δίαιτα) της κοινοβουλευτικής

περιόδου κατά την οποία κενώθηκε η επίμαχη θέση δικαστή. Επιπλέον, η εκλογή αυτή αφορούσε θέσεις δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), οι οποίες είχαν ήδη πληρωθεί νομίμως από τους τρεις δικαστές που εξελέγησαν στις 8 Οκτωβρίου 2015 από τη Sejm (Δίαιτα) της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου (πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 7ης Μαΐου 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. κατά Πολωνίας, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 268, 275 και 277).

271 Δυνάμει του μνημονευόμενου στην προηγούμενη σκέψη θεμελιώδους κανόνα σχετικά με τη διαδικασία διορισμού των δικαστών του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας ήταν υποχρεωμένος να ορκίσει αμέσως τους δικαστές που εξέλεξε η Sejm (Δίαιτα) στις 8 Οκτωβρίου 2015 και δεν είχε καμία αρμοδιότητα να παρέμβει στην επιλογή των δικαστών εντός του δικαστηρίου αυτού, η οποία εναπόκειται στη Sejm (Δίαιτα), ούτε να αρνηθεί να τους ορκίσει. Επομένως, η ανωτέρω άρνηση του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας και η αποδοχή εκ μέρους του του όρκου των τριών δικαστών που εξελέγησαν στις 2 Δεκεμβρίου 2015 αντέβαιναν επίσης στους θεμελιώδεις εθνικούς κανόνες που διέπουν τον διορισμό των δικαστών στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) (πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 7ης Μαΐου 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. κατά Πολωνίας, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 269, 270 και 278).

272 Υπό το πρίσμα ιδίως των ανωτέρω εκτιμήσεων, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι η μη τήρηση, από τα πολωνικά νομοθετικά και εκτελεστικά όργανα, των αποφάσεων του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) της 3ης και της 9ης Δεκεμβρίου 2015 σχετικά με το κύρος της εκλογής των δικαστών του εν λόγω δικαστηρίου έθιξε τον σκοπό προστασίας της δικαστικής εξουσίας από παράνομη εξωγενή επιρροή τον οποίο επιδιώκει η απαίτηση περί «δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως» και ότι η εκλογή των τριών δικαστών στις 2 Δεκεμβρίου 2015 έπασχε από σοβαρές πλημμέλειες που έθιγαν την ίδια την ουσία του δικαιώματος σε «δικαστήριο που λειτουργεί νόμιμα» το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ (πρβλ. αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 7ης Μαΐου 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. κατά Πολωνίας, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 281, 289 και 290, και της 15ης Μαρτίου 2022, Grzęda κατά Πολωνίας, CE:ECHR:2022:0315JUD00435721, § 277).

273 Συνεπώς, όπως εκτίμησε και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που περιγράφονται στις σκέψεις 50 έως 56 και 59 της παρούσας απόφασης οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο διορισμός των H.C., L.M. και M.M. καθώς και η ανάληψη των καθηκόντων τους πραγματοποιήθηκαν κατά πρόδηλη παράβαση των θεμελιωδών κανόνων σχετικά με τη διαδικασία διορισμού των δικαστών στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της θέσπισης και της λειτουργίας του πολωνικού δικαιοδοτικού συστήματος, κατά την έννοια της νομολογίας που υπενθυμίζεται στη σκέψη 268 της παρούσας απόφασης.

274 Τα στοιχεία αυτά οδηγούν επίσης στο συμπέρασμα ότι οι συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκαν ο διορισμός και η ανάληψη των καθηκόντων των H.C., L.M. και M.M. στοιχειοθετούν παράβαση των απαιτήσεων που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, δεδομένου ότι διακύβευσαν το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο κατέληξε η διαδικασία διορισμού, συμβάλλοντας στη δημιουργία στους πολίτες εύλογων αμφιβολιών ως προς το ανεπηρέαστο των δικαστών αυτών από εξωγενή στοιχεία, ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων, καθώς και ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία τους, αμφιβολίες οι οποίες μπορούν να θίξουν την εμπιστοσύνη την οποία η δικαιοσύνη οφείλει να εμπνέει στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου.

275 Βεβαίως, δεν αμφισβητείται ότι, κατά την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη, που είναι ο κρίσιμος χρόνος για την εκτίμηση της ύπαρξης παράβασης κατά το άρθρο 258 ΣΛΕΕ, από τους τρεις δικαστές τους οποίους εξέλεξε στις 2 Δεκεμβρίου 2015 η Sejm (Δίαιτα) της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου, μόνον ο M.M. εξακολουθούσε να ασκεί καθήκοντα δικαστή στο Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο). Εντούτοις, επίσης δεν αμφισβητείται ότι, κατά τον κρίσιμο χρόνο για την εκτίμηση της ύπαρξης παράβασης, οι τρεις δικαστές που είχαν εκλεγεί νομίμως στις 8 Οκτωβρίου 2015 από τη Sejm (Δίαιτα) της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου δεν είχαν ορκισθεί ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας και, ως εκ τούτου, δεν είχαν μπορέσει να αναλάβουν τα καθήκοντά τους ως δικαστές του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Επιπλέον, οι αποφάσεις στων οποίων την έκδοση είχαν συμμετάσχει οι τρεις δικαστές που εξελέγησαν στις 2 Δεκεμβρίου 2015 εξακολουθούσαν, κατά τον εν λόγω κρίσιμο χρόνο, να υφίστανται στην πολωνική έννομη τάξη.

276 Επομένως, διαπιστώνεται ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, δεδομένου ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, λόγω των πλημμελειών των διαδικασιών διορισμού τριών από τα μέλη του τον Δεκέμβριο του 2015.

277 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να γίνει δεκτό το πρώτο σκέλος της τρίτης αιτίασης της Επιτροπής.

– *Επί του δευτέρου σκέλους της τρίτης αιτίασης*

278 Δεν αμφισβητείται ότι ο Πρόεδρος του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) έχει θεμελιώδη ρόλο στη λειτουργία του δικαιοδοτικού αυτού οργάνου. Σύμφωνα με τον κανονισμό του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ο Πρόεδρος αποφασίζει για την εσωτερική διαδικασία σχετικά με τις αιτήσεις, τα νομικά ζητήματα που υποβάλλονται στο δικαστήριο αυτό από άλλα δικαστήρια και τις συνταγματικές προσφυγές και ορίζει τους δικαστικούς σχηματισμούς, τους προέδρους των δικαστικών σχηματισμών και τους εισηγητές δικαστές. Επιπλέον, διευθύνει τις εργασίες του εν λόγω δικαστηρίου, το εκπροσωπεί και ασκεί άλλα καθήκοντα που προβλέπονται από τον νόμο.

279 Δεδομένου ότι το πρόσωπο που κατέχει τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) δύναται, επομένως, να ασκήσει αναμφισβήτητη επιρροή στη δραστηριότητα του εν λόγω δικαστηρίου, έχει ιδιαίτερη σημασία να ενεργεί κατά την άσκηση των καθηκόντων του κατά τρόπο αντικειμενικό και αμερόληπτο και, στο πλαίσιο αυτό, να μην υπόκειται σε καμία εξωτερική επιρροή ικανή να διακυβεύσει την ανεξαρτησία του. Προς τούτο, είναι ιδίως αναγκαίο οι κανόνες που διέπουν τη διαδικασία διορισμού στη θέση αυτή να έχουν διαμορφωθεί κατά τρόπον ώστε να μη δημιουργείται οποιαδήποτε εύλογη αμφιβολία όσον αφορά τη χρήση των προνομιών και των καθηκόντων του Προέδρου ως μέσου για την άσκηση επιρροής στη δικαιοδοτική δραστηριότητα του εν λόγω δικαστηρίου ή ακόμη και πολιτικού ελέγχου της και, γενικότερα, όσον αφορά το ανεπηρέαστο του εν λόγω δικαστηρίου από εξωγενή στοιχεία και την ουδετερότητά του έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων, όπως επιτάσσει η νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 263 και 264 της παρούσας απόφασης.

280 Επιπλέον, όπως διαπιστώθηκε στις σκέψεις 266 έως 269 της παρούσας απόφασης, η απαίτηση περί «δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως» και η απαίτηση περί ανεξαρτησίας ισχύουν και ως προς τη διαδικασία διορισμού του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) και επιβάλλουν την τήρηση των θεμελιωδών κανόνων που διέπουν τη διαδικασία αυτή.

281 Δεν αμφισβητείται συναφώς ότι ο κανόνας του άρθρου 194, παράγραφος 2, του πολωνικού Συντάγματος, ο οποίος πρέπει να θεωρηθεί θεμελιώδης κανόνας σχετικά με τη διαδικασία διορισμού κατά την έννοια της νομολογίας που υπενθυμίζεται στη σκέψη 268 της παρούσας απόφασης, επιτάσσει, σύμφωνα με τη νομολογία του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) που μνημονεύεται στη σκέψη 256 της παρούσας απόφασης, οι υποψήφιοι που προτείνονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας για τη θέση του Προέδρου του δικαστηρίου αυτού να έχουν εκλεγεί από τη γενική συνέλευση. Ο κανόνας αυτός, όπως ερμηνεύεται από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), έχει την έννοια ότι αντιβαίνει στο πολωνικό Σύνταγμα το να προτείνονται υποψήφιοι οι οποίοι έχουν λάβει μία μόνο ψήφο ή ακόμη υποψήφιοι οι οποίοι υποδεικνύονται από μειοψηφικές ομάδες ή μόνον από ορισμένους δικαστές.

282 Η διαδικασία για την ανάδειξη των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) οι οποίοι θα προτείνονταν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας διεξήχθη κατ' εφαρμογήν των μεταβατικών διατάξεων που προβλέπει ο νόμος περί διατάξεων εφαρμογής, ο οποίος θεσπίστηκε από τον Πολωνό νομοθέτη στις 13 Δεκεμβρίου 2016, ήτοι ενόψει της λήξης, στις 19 Δεκεμβρίου 2016, της θητείας του τότε Προέδρου του εν λόγω δικαστηρίου, και τροποποίησε ουσιωδώς τη διεξαγωγή της διαδικασίας αυτής.

283 Ειδικότερα, ο νόμος περί διατάξεων εφαρμογής προβλέπει, στο άρθρο 18, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας μπορεί να αναθέσει την άσκηση καθηκόντων Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) σε δικαστή του δικαστηρίου αυτού και, στο άρθρο 20, ότι η διαδικασία ανάδειξης των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) οι οποίοι προτείνονται στη συνέχεια στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας διεξάγεται από τον «δικαστή που ασκεί καθήκοντα Προέδρου» του δικαστηρίου αυτού. Πλην όμως, κατά τους προϊσχύοντες κανόνες τους οποίους προέβλεπε το άρθρο 16, παράγραφος 4, του νόμου της 22ας Ιουλίου 2016 για το Συνταγματικό Δικαστήριο, στη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης κατά το μέρος που αφορά την ανάδειξη υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του δικαστηρίου αυτού προέδρευε ο πρεσβύτερος στην ηλικία από τους δικαστές που ήταν παρόντες σε αυτή.

284 Επιπλέον, το άρθρο 21 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής ορίζει, στην παράγραφο 7, ότι η γενική συνέλευση προτείνει ως υποψηφίους για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) τους δικαστές του δικαστηρίου αυτού οι οποίοι έλαβαν τουλάχιστον πέντε ψήφους κατά την ψηφοφορία και προσθέτει, στην παράγραφο 8, ότι, αν μόνον ένας δικαστής λάβει τον απαιτούμενο αυτό αριθμό ψήφων, η γενική συνέλευση προτείνει ως υποψηφίους τον δικαστή που έλαβε τον απαιτούμενο αριθμό των πέντε τουλάχιστον ψήφων και τον δικαστή που έλαβε τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων μεταξύ των δικαστών οι οποίοι δεν συγκέντρωσαν τις απαιτούμενες πέντε τουλάχιστον ψήφους.

285 Εν προκειμένω, στις 20 Δεκεμβρίου 2016, ήτοι την επομένη της αποχώρησης, λόγω συνταξιοδότησης, του προηγούμενου Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας διόρισε, σύμφωνα με το άρθρο 18 του

νόμου περί διατάξεων εφαρμογής, την J.P. στη θεσπισθείσα νέα θέση του «δικαστή που ασκεί καθήκοντα Προέδρου» του εν λόγω δικαστηρίου, ενώ υπηρετούσε ένας αντιπρόεδρός του. Επίσης στις 20 Δεκεμβρίου 2016, η J.P., η οποία είχε επιτρέψει στους τρεις δικαστές που είχαν εκλεγεί στις 2 Δεκεμβρίου 2015, κατά πρόδηλη παράβαση του άρθρου 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος, να αναλάβουν τα καθήκοντά τους, συγκάλεσε τη γενική συνέλευση για την ίδια ημέρα, για την ανάδειξη των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του δικαστηρίου αυτού που επρόκειτο να προταθούν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας, όπως της επέτρεπε το άρθρο 20 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής.

286 Ένας από τους δικαστές του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) ζήτησε, λόγω του σύντομου χρονικού διαστήματος μεταξύ της ώρας σύγκλησής της και της ώρας διεξαγωγής της, αναβολή της γενικής συνέλευσης, προκειμένου να είναι σε θέση να συμμετάσχουν σε αυτήν όλοι οι δικαστές. Η J.P., η οποία είχε στη διάθεσή της, δυνάμει του άρθρου 20 του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής, ένα μήνα για τη διεξαγωγή της εκλογικής διαδικασίας, αρνήθηκε εντούτοις να δεχθεί το αίτημα. Ως εκ τούτου, από τους δεκατέσσερις δικαστές του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) που ήταν παρόντες στη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης, μόνον έξι δικαστές, μεταξύ των οποίων οι H.C., L.M. και M.M. που είχαν εκλεγεί από τη Sejm (Δίαιτα) στις 2 Δεκεμβρίου 2015, δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία. Κατόπιν της διαλογής των ψήφων, η J.P. έλαβε πέντε ψήφους και ο M.M. μία ψήφο. Εν συνεχεία, οι δύο αυτοί δικαστές προτάθηκαν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας ως υποψήφιοι για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Στις 21 Δεκεμβρίου 2016, η J.P., η οποία είχε λάβει μόνον πέντε ψήφους επί των δεκατεσσάρων δικαστών που ήταν παρόντες στη γενική συνέλευση, διορίστηκε Πρόεδρος του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας.

287 Είναι αληθές ότι μπορεί να φαίνεται ότι η J.P. και ο M.M. προτάθηκαν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας ως υποψήφιοι για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφοι 7 και 8, του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής.

288 Εντούτοις, επισημαίνεται ότι οι H.C., L.M. και M.M., οι οποίοι είχαν εκλεγεί στις 2 Δεκεμβρίου 2015, περιλαμβάνονταν μεταξύ των έξι δικαστών που συμμετείχαν, κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης της 20ής Δεκεμβρίου 2016, στην ψηφοφορία για την ανάδειξη των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Το γεγονός ότι η εκλογή των τριών αυτών δικαστών ενείχε πρόδηλη παράβαση του άρθρου 194, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος και των απαιτήσεων που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ ήταν ικανό να καταστήσει παράνομη τόσο τη συμμετοχή τους στη γενική συνέλευση όσο και τις ψήφους τους για την επιλογή των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η J.P. έλαβε νομοτύπως τις πέντε ψήφους που απαιτούνται κατά το άρθρο 21, παράγραφος 8, του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής.

289 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η J.P. και ο M.M. προτάθηκαν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας ως υποψήφιοι για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) και η J.P. διορίστηκε στη θέση αυτή κατά παράβαση του προβλεπόμενου στο άρθρου 21, παράγραφος 8, του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής θεμελιώδους κανόνα σχετικά με τη διαδικασία διορισμού του Προέδρου του δικαστηρίου αυτού.

290 Επιπλέον και προεχόντως, ο διορισμός της J.P. πραγματοποιήθηκε κατά πρόδηλη παράβαση του άρθρου 194, παράγραφος 2, του πολωνικού Συντάγματος, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει, σύμφωνα με όσα διαπιστώθηκαν στη σκέψη 281 της παρούσας απόφασης, να προτείνονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας υποψήφιοι που υποδεικνύονται από μειοψηφικές ομάδες ή μόνον από ορισμένους δικαστές.

291 Ως εκ τούτου, οι πλημμέλειες για τις οποίες γίνεται λόγος στις δύο προηγούμενες σκέψεις είναι ικανές να δημιουργήσουν στους πολίτες εύλογη αμφιβολία όσον αφορά την εκ μέρους της J.P. χρήση των προνομιών και των καθηκόντων του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου) ως μέσου για την άσκηση επιρροής στη δικαιοδοτική δραστηριότητα του εν λόγω δικαστηρίου ή ακόμη και πολιτικού ελέγχου της και, κατά συνέπεια, όσον αφορά την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του εν λόγω δικαστηρίου.

292 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν οι μεταβατικές διατάξεις του νόμου περί διατάξεων εφαρμογής βάσει των οποίων διεξήχθη η διαδικασία για την ανάδειξη των υποψηφίων για τη θέση του Προέδρου του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου), καθώς και οι λοιπές περιστάσεις που μνημονεύονται στις σκέψεις 285 και 286 της παρούσας απόφασης σχετικά με τη διαδικασία αυτή, πληρούν από την πλευρά τους τις απαιτήσεις που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 263 και 264 της παρούσας απόφασης.

293 Τέλος, επισημαίνεται ότι, κατά την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη, η J.P. εξακολουθούσε να είναι Πρόεδρος του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου). Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι οι αποφάσεις στων οποίων την έκδοση έχει συμμετάσχει εξακολουθούσαν, κατά την ίδια ημερομηνία, να υφίστανται στην πολωνική έννομη τάξη.

294 Επομένως, διαπιστώνεται ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, δεδομένου ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, λόγω των πλημμελειών της διαδικασίας διορισμού της Προέδρου του τον Δεκέμβριο του 2016.

295 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος της τρίτης αιτίασης της Επιτροπής είναι επίσης βάσιμο και, επομένως, η τρίτη αιτίαση πρέπει να γίνει δεκτή στο σύνολό της.

296 Κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, διαπιστώνεται ότι:

– λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) στις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 2021 (υπόθεση P 7/20) και της 7ης Οκτωβρίου 2021 (υπόθεση K 3/21), η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ,

– λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του πολωνικού Συντάγματος από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) στις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 2021 (υπόθεση P 7/20) και της 7ης Οκτωβρίου 2021 (υπόθεση K 3/21), η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και από την αρχή της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων του Δικαστηρίου, και

– δεδομένου ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), λόγω των πλημμελειών των διαδικασιών διορισμού τριών μελών του τον Δεκέμβριο του 2015 και της διαδικασίας διορισμού της Προέδρου του τον Δεκέμβριο του 2016, δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

Επί των δικαστικών εξόδων

297 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας ηττήθηκε στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, πρέπει να φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων της, και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της τελευταίας.

298 Σύμφωνα με το άρθρο 140, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Βασίλειο του Βελγίου και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

1) – **Λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Συντάγματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας) από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο, Πολωνία) στις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 2021 (υπόθεση P 7/20) και της 7ης Οκτωβρίου 2021 (υπόθεση K 3/21), η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ,**

   – **λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) στις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 2021 (υπόθεση P 7/20) και της 7ης Οκτωβρίου 2021 (υπόθεση K 3/21), η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και από την αρχή της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων του Δικαστηρίου, και**

   – **δεδομένου ότι το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο), λόγω των πλημμελειών των διαδικασιών διορισμού τριών μελών του τον Δεκέμβριο του 2015 και της διαδικασίας διορισμού της Προέδρου του τον Δεκέμβριο του 2016, δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.**

2) **Η Δημοκρατία της Πολωνίας φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων της, τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.**

3) **Το Βασίλειο του Βελγίου και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.**

(υπογραφές)